У НУМАРЫ

Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 24 (798) ГОД XVI БЕЛАСТОК 13 ЧЭРВЕНЯ 1971 г. ЦАНА 60 гр.

У СЕЙМАВЫХ КАМІСІЯХ

АЦЭНКА ДЗЕЙНАСЦІ КУЛЬТУРНЫХ ТАВАРЫСТВАЎ НАЦЫЯНАЛЬНЫХ ГРУП

18 мая г.г. Камісія ўнутраных спраў пад кіраўніцтвам пасла Антонія Кажыцкага (ЗСЛ) зрабіла ацэнку дзейнасці грамадска - культурных таварыстваў нацыянальных груп.

Асновай абмеркавання была інфармацыя віцэ-міністра ўнутраных спраў Багуслава Стахуры.

У Польшчы, паводле ацэначных дадзеных, бо не вядзецца перапісу насельніцтва паводле роднай мове звычаяў, культуры і асветы.

Нацыянальныя асяроддзі ў грамаднай большасці выказваюць лаяльныя адносіны да дзяржавы, добра выконваюць грамадзянскія абавязкі, а таксама дзейсна ўключаюцца ў пачыннанні дзяржаўных улад і грамадска-палітычныя акцыі. Спарадычна пэўныя групы асоб з гэтых асяроддзяў намагаюцца ўздзейнічаць у напрамку паглыблення нацыянальных падзелаў.

Ва ўсіх васьмі нацыянальных асяроддзях дзейнічаюць таваристваў... змаганняў, а таксама ўмацаванне вузаў і брацкага сужыцця з польскім насельніцтвам. Нацыянальныя таварыствы аб'ядноўваюць агулам каля 27 тыс. членаў, дзейнічаючых у 90 мясцовых аддзелах і каля 500 гуртках. Маюць яны звыш 270 клубаў і святліц, звыш 150 бібліятэк і звыш 250 розных мастацкіх калектываў. На карысць яўрэйскага асяроддзя дзейнічае Дзяржаўны яўрэйскі тэатр у Варшаве. Таварыствы беларускае, чэхаславацкае, грэцкае, літоўскае, украінскае і яўрэйскае маюць уласныя прэсавыя органы, якія выдаюцца выключна на роднай мове або ў двухмоўнай версіі.

У рамках дзяржаўнай сістэмы асветы існуе для нацыянальных асяроддзяў: 37 падставовых школ з нацыянальнай мовай навучання; у 284 падставовых школах нацыянальная мова навучаецца як прадмет дадатковы; 4 сярэднія школы з нацыянальнай мовай навучання, у далейшых 4 сярэдніх школах нацыянальная мова навучаецца як прадмет дадатковы; 2 студыі, у якіх рыхтуюцца настаўнікі нацыянальных моў, 2 універсітэцкія кафедры беларускай і ўкраінскай мовы.

Нацыянальныя таварыствы ўтрымліваюцца галоўным чынам з дзяржаўных датацый і даплат.

Народная дзяржава стварае палітычныя і матэрыяльныя ўмовы для дзейнасці нацыянальнай прыналежнасці, жыве каля 500 тыс. чалавек, якія дэкларуюць няпольскую нацыянальнасць. З'яўляюцца імі: украінцы, беларусы, чэхі і славакі, рускія, яўрэі, грэкі, літоўцы і немцы.

Насельніцтва няпольскай нацыянальнасці мае поўнасцю гарантаванае праўнае і фактычнае раўнапраўе, а таксама магчымасці культывавання на рыствы культурнага тыпу, а ў яўрэйскім асяроддзі таксама навуковыя аб'яднанні — Яўрэйскі гістарычны інстытут. Статутовай мэтай гэтых таварыстваў з'яўляецца распаўсюджванне культуры на нацыянальнай мове, супрацоўніцтва з дзяржаўнымі ўладамі ў галіне нацыянальнага школьніцтва, папулярызацыя традыцый супольных нацыянальна - вызваленчых нальных таварыстваў і дбае, каб усе ўлады трымаліся ўласцівай палітыкі ў адносінах да этнічных груп.

У дыскусіі прынялі ўдзел і накіравалі пытанні ў адрас рэсорта пасли: Юльюш Малеўскі (ПАРП), Зыгмунт Філіповіч (бесп. — Хрысціянскае грамадскае аб'яднанне), Міхал Грэн-

(Працяг на стар. 4)

Да брацкай магілы.

Калі мы адзначаем гадавіны, звязаныя з другой сусветнай вайной, заўсёды вяртаемся на магілы не толькі тых, хто ў ваенных мундзірах і са зброяю ў руках змагаўся з фашысцкім захопнікам, але і да тых, хто пацярпеў ад фашызму. Беластоцкая зямля пакрыта шматлікімі помнікамі пакут і змагання. Гітлераўскі акупант прымяняў пацыфікацыю як адзін з метадаў пашырэння тэрору, матэрыяльнага і фізічнага вынішчэння насельніцтва. Прымяняў калектыўную адказнасць. Многа ёсць вёсак, якія былі пацыфікаваны цалкавіта або часткова. Аднак асабліва злачынны характар мела гітлераўская пацыфікацыя вёскі Райск.

Трагедыя Райска разыгралася 16 чэрвеня 1942 года. Вось як успамінае гэтую раніцу Мар'я Шыманская: «Пасля прыезду немцы акружылі цэлую вёску і павыганялі ўсіх з хат. Паклікалі солтыса і паводле спіску вычыталі, ці ўсе ёсць. Калі не было мужа або сына, казалі выходзіць жонцы. Усіх мужчын уставілі асобна, далучаючы сюды жонак тых мужоў, якіх не было, або матак непрысутных сыноў. Да гэтай групы далучылі таксама хлопцаў, якім было па шаснаццаць год. Потым выбіралі старэйшых дзяцей і маладых жанчын, якія не мелі дзяцей і ўстаўлялі іх асобна. Потым мужчын і хлопцаў, якім было па 16 год, а таксама матак і жонак непрысутных сыноў і мужоў павялі за горку. Чуваць былі серыйныя выстралы, а між імі выстралы адзіночныя. Маладых жанчын без дзяцей,

(Працяг на стар. 4)

Гарцэры ля брацкай магілы.

■ Нядаўна сакратар ГП БГКТ Янка Зенюк прыняў удзел у сходзе гуртка БГКТ у Локніцы на Бельшчыне. Між іншым, расказаў ён аб пятнаццацігадовых дасягненнях БГКТ.

■ У сувязі з Днямі кніжкі і друку палкоўнік Ян Анацік, аўтар кніжкі «Пад шчаслівай звяздой», спаткаўся ў Гайнаўцы з рабочымі інвалідскай спулдзельні «Постэмп» і жыхарамі Горнага. Гэтыя аўтарскія сустрэчы арганізаваў гайнаўскі аддзел БГКТ.

■ 22-га мая наш паэт Алесь Барскі меў шэраг аўтарскіх сустрэч: у пачатковых школах у Іванках, Янове, Грабаўцу і клубах у Гурным і Чэхах Арлянскіх.

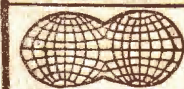
■ 24-га мая ў Саколцы пад кіраўніцтвам сакратара прапаганды павятовага камітэта ПАРП Рамуальда Пучылоўскага адбылася нарада, прысвечаная падрыхтоўцы народнага фэстыну з нагоды 15-ай гадавіны Беларускага таварыства. Пастаноўлена, што фэстын адбудзецца ў Начапку 4-га ліпеня. Да падрыхтоўкі яго апрача праўлення аддзела ўключацца: аддзел культуры павятовай рады нарадовай, ПЗГС, ГС у Крынках, ЛьЗС, Саюз вясковай моладзі, «Рух», сельгасгурткі і грамадскія рады нарадовыя ў Шудзялаве і Гуранах.

■ 25-га мая гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку адзначыў урачыстым пленумам 15-ую гадавіну БГКТ. З гэтай нагоды сакратар аддзела Зося Стаськевіч прачытала даклад, а сакратар ГП Янка Зенюк уручыў дыпломы дзеячам аддзела.

■ 27-га мая працаўнікі Галоўнага праўлення выязджалі на абслугу сходаў у гуртках БГКТ. Ліда Антанюк была ў вёсцы Мастаўляны. Там на сходзе 13 асоб падпісала дэкларацыі БГКТ. Сяргей Лукашук быў на сходзе ў Баброўніках, дзе таксама 12 чалавек выразіла жаданне быць членамі Беларускага таварыства. Зося Стаськевіч прыняла ўдзел у вясковым сходзе ў Вейках. Там падпісала дэкларацыі 10 асоб. Валя Філіпюк абслужыла гурток БГКТ у Свіслачанах.

■ 30-га мая ў Белавежы адбылася сустрэча жыхароў Пружанскага раёна (БССР) і Гайнаўскага павета. На гэтай урачыстасці, якая была прысвечана 26-ай гадавіне перамогі над нямецкім фашызмам, выступіў гарадоцкі хор і эстрада ГП «Лявоніха». (мх)

Падзеі • Здарэнні • Факты • Каментарыі • Весткі

СВЕТ

ДВА ГАДЫ ЧРУ

У пачатку чэрвеня 1969 года пасланцы з усёй паўднёвав'етнамскай зямлі, якія сабраліся на кангрэс народных прадстаўнікоў, урачыста аб'явілі аб утварэнні Рэспублікі Паўднёвы В'етнам і сфарміраванні яе Часовага рэвалюцыйнага ўрада.

Народныя рэвалюцыйныя камітэты цяпер утвораны ў 44-х правінцыях, шасці гарадах, у 182 акругах і больш чым 1.500 вёсках. Органы народна-рэвалюцыйнай улады праявілі за мінулыя два гады велізарную работу ў галіне развіцця эканомікі, асветы, культуры, аховы здароўя. У многіх вызваленых раёнах ад 90 да 100 працэнтаў дзяцей наведваюць школы, колькасць якіх няўхільна расце. У большасці паветаў ёсць свае шпіталі або бальніцы, наладжана падрыхтоўка ўрачоў і іншых медыцынскіх работнікаў, што дало магчымасць значна палепшыць медыцынскае абслугоўванне насельніцтва.

Яшчэ больш узрос міжнародны аўтарытэт Часовага рэвалюцыйнага ўрада Рэспублікі Паўднёвы В'етнам. 27 дзяржаў прызналі ЧРУ РПВ, устанавілі з ім дыпламатычныя адносіны. За мінулыя два гады амаль 2000 дэлегацый паўднёвав'етнамскіх патрыётаў пабывалі ў розных краінах, удзельнічалі ў міжнародных, рэгіянальных і нацыянальных з'ездах і канферэнцыях прыхільнікаў міру.

ЛІЦЭНЗІЯ ПРАДОЎЖАНА

У Бон афіцыйна аб'яўлена, што заходнегерманскі ўрад прадоўжыў яшчэ на адзін год ліцэнзіі на дзейнасць амерыканскіх радыёстанцый «Свабодная Еўропа» і «Свабода», якія знаходзяцца ў Мюнхене. Гэтыя радыёстанцыі дзейнічаюць пад прамым кіраўніцтвам Цэнтральнага разведвальнага ўпраўлення ЗША і вядуць перадачы, варожыя сацыялістычным краінам Еўропы.

Прадстаўнік заходнегерманскага міністэрства замежных спраў заявіў на прэс-канферэнцыі, што пратэст урада Польшчы супраць дзейнасці амерыканскай радыёстанцыі «Свабодная Еўропа» не будзе мець вынікаў.

КАМІТЭТ 100

Дэкрэтам прэзідэнта А. Садата ў ААР створаны «Камітэт 100» для назірання за правядзеннем рэарганізацыі Арабскага сацыялістычнага саюза знізу даверху шляхам прамых выбараў.

Са 100 чалавек, якія ўваходзяць у састаў камітэта, палавіна — прадстаўнікі рабочых і сялян. Камітэт узначальвае Мухамед Шэлебі Юсеф.

У ПАДТРЫМКУ ПЕРУ

У Ліме адбылася VI міжамерыканская канферэнцыя па сельскай гаспадарцы.

Міністр сельскай гаспадаркі Чылі падтрымаў аграрную рэформу і іншыя мерапрыемствы перуанскага ўрада, накіраваныя на развіццё эканомікі. Ён асудзіў пагрозы, якія чуюцца ў ЗША, ужыць да Перу эканамічныя санкцыі. Калі ЗША скароцяць цукровую квоту або звернуцца да іх эканамічных рэпрэсій у адносінах да Перу, заявіў чылійскі міністр, Лацінская Амерыка ўтворыць адзіны фронт у абарону гэтай краіны. Гэта пазіцыя была падтрымана міністрамі сельскай гаспадаркі Венесуэлы і іншых краін. (ак)

БССР

ВЫБАРЫ

13 чэрвеня — выбары ў Вярхоўныя Саветы саюзных, аўтаномных рэспублік і ў мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных. Выбарчая кампанія па ўсёй краіне праходзіла пад знакам ажыццяўлення гістарычных рашэнняў XXIV з'езда КПСС і характарызавалася высокай актыўнасцю грамадства.

У рамках сустрэч грамадзян са сваімі кандыдатамі 31 мая г.г. у зале Акружнога Дома Афіцэраў у Мінску адбылася сустрэча кандыдата ў дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР П. М. Машэрава з выбаршчыкамі Ленінскай выбарчай акругі сталічнага горада.

АБ ЗАКОННАСЦІ І ПАРАДКУ

У Мінску адбылася нарада кіруючых работнікаў адміністрацыйных органаў Савецкай Беларусі. З дакладам «Аб мерах па далейшаму ўмацаванню правапарадку і сацыялістычнай законнасці ў святле рашэнняў XXIV з'езда КПСС» выступіў міністр унутраных спраў БССР А. А. Клімаўской. Нарада пераўтварылася ў шчырую размову аб сацыялістычнай дэмакратыі, аб удасканаленні ўсёй сістэмы палітычнай арганізацыі савецкага грамадства, аб шырокім удзеле працоўных рэспублік у ахове законнасці і правапарадку.

ЮБІЛЕЙ ТРАКТАРНАГА

Мы ўжо паведамлялі, што Мінскі ордэна Леніна і ордэна Кастрычніцкай рэвалюцыі трактарны завод сёлета адзначае свой юбілей — 25-годдзе з дня заснавання.

З гэтай нагоды 29 мая г.г. у завадскім Палацы культуры адбыўся ўрачысты сход. Сярод удзельнікаў вечара можна было ўбачыць сотні ордэнаносцаў. Толькі па выніках восьмай пяцігодкі высокіх урадавых узнагарод удастоена больш чым 270 трактарабудаўнікоў.

За чвэрць стагоддзя МТЗ выпусціў больш чым 880 тысяч стальных коней. У бліжэйшы час прадпрыемства мае даць механізатарам новы трактар «МТЗ—80», здольны ў паўтара раза павысіць прадукцыйнасць працы. Калектыў МТЗ умее добра працаваць. За перамогу ў сацыялістычным спаборніцтве 28-га мая г.г. яму быў уручаны пераходны Чырвоны сцяг Савета Міністраў СССР.

ЗАМЕЖНЫЯ ТУРЫСТЫ

Амаль 150 тысяч замежных турыстаў у мінулым годзе праехала праз тэрыторыю БССР. 23 тысячы сярод іх спыняліся на пабыўку ў сталічным горадзе Мінску. Прыехалі яны ў Савецкі Саюз з 58-мі краін свету.

У гэтым годзе спадзяюцца ў Беларусі яшчэ буйнейшага прыплыву турыстаў. Для іх выгоды будуюць цяпер новыя гатэлі: у Мінску на 600 месц, а ў Брэсце — на 300. У Чэрыкоўскай гаспадарцы на Магілёўшчыне рыхтуецца паляўнічая база, якую могуць наведваць замежныя турысты і правесці там час на лоўлях.

ПОЛЬШЧА

ВІЗІТ Э. ГЕРКА

4 чэрвеня г.г. І сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк наведаў Лодзінскае ваяводства. У Тамашове Мазавецкім І сакратар ЦК наведаў адно з найбольшых у краіне прадпрыемстваў штучнага валакна — прадпрыемства «Вістом», у Пётркове — прадпрыемства трыкатажнай вытворчасці імя М. Навоткі, а таксама шклозавод «Гартэнсія», дзе адбыў сустрэчу з партыйным, гаспадарчым і грамадскім актывам прадпрыемства.

ПЛЕНУМ ГП ТППР

У Варшаве адбылося пленарнае пасяджэнне Галоўнага праўлення Таварыства польска-савецкай дружбы, прысвечанае дзейнасці Таварыства ў рабочым асяроддзі.

Удзельнікі Пленума выбралі сакратара ЦК ПАРП Яна Шыдляка старшынёю ТППР.

ПАРТЫЙНАЯ НАРАДА

5 чэрвеня г.г. адбылася ў Катавіцах нарада партыйнага актыву Катавіцкага ваяводства. Нарада прысвячалася ўнутраным партыйным справам арганізацыі і найважнейшым бягучым і будучым агульнадзяржаўным і рэгіянальным задачам. У пасяджэнні прыймаў удзел І сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк, які ў заканчэнні нарады выступіў з прамовай.

20-ГОДДЗЕ ЦАФ

Нядаўна Цэнтральнае фатаграфічнае агенцтва святкавала сваё 20-годдзе. З гэтай нагоды ў Варшаве адбылася ўрачыстая сустрэча калектыву, на якім 10 працаўнікоў агенцтва ўзнагароджана адзнакамі заслужанага для культуры. Апрача таго ЦАФ атрымаў калектыўную Залатую адзнаку ТППР.

«ЖУК»

У фабрыцы грузавікоў у Любліне закончыліся мадэрнізацыйныя працы над «Жукам». Адначасова канструктары працуюць над новым тыпам гэтага самахода.

СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧЫ ПЕРАПІС

4 чэрвеня г.г. распачаўся сельскагаспадарчы перапіс. Абняты ім сельскагаспадарчыя ўгоддзі, пасевы паасобных збожжавых культур, пагалоўе хатняй жывёлы, а таксама электрыфікацыя гаспадарак. Апрача таго ў гэтым годзе перапіс абымае дадаткова сады і фруктавыя плантацыі.

МТП

У нядзелю 13 чэрвеня г.г. адкрыецца ў Познані чарговая Познанская ярмарка, у якой прыме ўдзел 41 краіна.

СВЯТА МАЛАДОСЦІ

26—27 чэрвеня г.г. Саюз вясковай моладзі (ЗМВ) арганізуе ў Крушвіцы над Гоплам культурны фестын пад назвай Свята маладосці ЗМВ. Свята маладосці — гэта адзін з элементаў фестывалю, які адбываецца на працяту цэлага года пад лозунгам «Для сябе і свайго асяроддзя».

ВІНО

Любуская фабрыка віна з'яўляецца адным з найлепшых такога роду прадпрыемстваў у краіне. У бягучым годзе больш 2500 гекталітраў віна з гэтай фабрыкі закупілі ЗША і Англія. (яц)

ВАЯВОДСТВА

ВЫБАРЧАЯ ПРАГРАМА

Пад кіраўніцтвам І сакратара Ваяводскага камітэта ПАРП у Беластоку А. Лашэвіча праводзіў работу Ваяводскі пасольскі калектыў. Разглядалася пасламі пытанне рэалізацыі выбарчай праграмы Ваяводскага камітэта ФАН за гады 1960—1970. Інфармацыю аб рэалізацыі праграмы прадставіла Ваяводская камісія гаспадарчага планавання. Прысутны на пасяджэнні пасол беластоцкай зямлі Балеслаў Падэдворны атрымаў адзнаку «Заслужаны Беласточчыне».

АБ РАЗВІЦЦІ ГАРАДОЎ

У Прэзідыуме ВРН у Беластоку адбылася нарада старшынь гарадскіх рад нарадовых і сакратароў павятовых. Гаварылася пра шляхі далейшага развіцця нашых гарадоў, пра палепшанне працы органаў гарадской адміністрацыі. У IV квартале б.г. адбудзецца сесія ВРН у Беластоку, якая зоймецца таксама пытаннем развіцця гарадоў Беласточчыны.

ОРМО НА СТРАЖЫ ЛАДУ

Адбылося пасяджэнне Ваяводскага грамадскага камітэта ОРМО ў Беластоку. Тэмай нарады быў удзел ОРМО ў барацьбе з хуліганствам, бандытызмам, зладзействам, барацьба за лад і парадак. Гаварылася таксама аб патрэбе павялічэння радоў ОРМО сярод актывістаў маладзёжных арганізацый, прафсаюзаў і беспартыйных грамадзян.

НОВАЯ ДРУКАРНЯ

Набліжаецца да канца будова новай друкарні ў Беластоку. Будзе яна абсталявана суперновай тэхнікай. Машыны і іх мантаж каштуюць 80 мільёнаў злотых. Новая друкарня будзе выконваць вялікія каляровыя плакаты, ілюстрацыі, каляровыя альбомы, табліцы, хімічныя і матэматычныя ўзоры. З кніжак — падручнікі і навукова-тэхнічныя выдавецтвы, таксама на замежных мовах: англійскай, французскай, нямецкай і рускай.

ДЗЕНЬ ПРАЦАЎНІКА ТЭРЭНОВАЙ ПРАМЫСЛОВАСЦІ

Дзень гэты праходзіў на Беласточчыне ўрачыста. Ваяводская акадэмія адбылася з удзелам І сакратара ВК ПАРП тав. А. Лашэвіча. Найбольш заслужаныя працаўнікі атрымалі дзяржаўныя адзначэнні.

25 ГОД АЭРАКЛУБУ

Беластоцкі аэраклуб святкаваў 25 год сваёй працы. Належыць ён да перадавых у краіне. Налічвае 250 членаў.

РАБОЧАЯ РАЗМОВА ПАСЛОЎ

Вельмі жывым і цікавым было спатканне працаўнікоў энергетычнага прадпрыемства ў Беластоку з пасламі і раднымі беластоцкай зямлі, між іншым з тав. А. Лашэвічам і рэд. Крыстынай Маршалак-Млыньчык. Размова працягнулася доўга, была шчырай.

ВОЙСКІ АХОВЫ ПАГРАНІЧЧА...

святкавалі 26-ую гадавіну свайго існавання. У сувязі з гэтым адбылося многа салдацкіх сустрэч і выступленняў, між іншым супольная вайсковая прысяга салдатаў і студэнтаў Вышэйшай інжынерскай школы ў Беластоку.

ГЕНРЫК ВІЛЬК

У краёвым XI конкурсе — «Веды-Тэхніка — Прагрэс» узнагароду здабыў наш калега-журналіст з «Газеты Беластоцкай» Генрык Вільк за цыкл артыкулаў п.з. «Следам забыткаў». (вв)

Niedziela 13.VI.

8.30 Program dnia. 8.35 „Przypominamy, radzimy". 9.00 Dla młodych widzów: TV Klub Śmiałych. 10.55 „Dalekie południe" — film dok. USA. 11.35 PKF. 11.45 Dziennik. 12.00 Orlando di Lasso — „Motety, Villanelle, Canzony". Wyk. Chłopięcy i Męski Chór Państw. Filharmonii w Poznaniu pod dyr. S. Stuligrosza. 12.45 „W obiektywie". 13.15 Dla dzieci: „Jedziemy na wakacje" („Kabaret Czarny Piotruś"). 13.55 „Przemiany". 14.25 „Piórkiem i węglem". 15.00 Międzynarodowe Zawody Jeździeckie — Konkurs Zwycięzców (Olsztyn). 16.30 IX Turniej Czytelniczy ZMS. 17.20 Studio 63: A. Mickiewicz — „Pan Tadeusz" — księga VIII „Zajazd". 18.10 „Piosenka dla Ciebie" — transmisja z Międzynarodowych Targów Poznańskich. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Język" — program satyryczny Janusza Osęki. 21.00 Kino Interesujących Filmów: „Trzy dni Wiktora Czernyszewa" — film fab. radz. 22.40 Magazyn sportowy.

Poniedziałek 14.VI.

15.20 i 22.25 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Zwierzyniec". 17.25 „Echo stadionu". 18.00 „Wyspy wulkaniczne i atole" — film szwedzki. 18.25 „Na Kaszubach" — film TVP. 18.45 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 Teatr TV: Z. Lorentz — „Mgła". 21.05 „Ballady" — gra Orkiestra TV Katowice pod dyr. I. Wikarka. 21.25 „W pustyni, w puszczy i w studio" — rep. film. T. Kraśki (II). 21.55 Dziennik. 22.10 Kronika Mistrzostw Europy w bokcie w Madrycie.

Wtorek 15.VI.

9.00 Dla szkół: (kl. I lic.) Język polski — F. Schiller „Zbójcy". 10.00 „Miejsce dla jednego" — film fab. pol. 12.45 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: „Organizacja olimpiady wiedzy rolniczej". 15.00 Matematyka dla ośmioklasistów. 15.20 i 22.55 Politechnika TV I roku. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Ekran Młodych. 18.20 „W Islandii" — film dok. pol. 18.35 „Jak zbudować domek". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Miejsce dla jednego" — film fab. pol. 21.30 „Pisarz w filmie" („Panorama Literacka"). 22.00 Dziennik. 22.15 Kronika Mistrzostw Europy w boksie w Madrycie.

Środa 16.VI.

9.00 „Randall i duch Hopkirka" — film ang. odc. I. 9.55 Dla szkół: (kl. VII) Historia — „Pamiątki, klęski i chwały". 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Fizyka — „Świat dźwięków". 12.45 „Wybieramy zawód". 15.10 i 23.00 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.15 Program dnia. 16.20 PKF. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Aula" — sesja XXXVI. 17.15 „Perspektywy techniki". 17.45 Sprawozdanie z meczu piłki nożnej o Mistrzostwo I Ligi: Legia (Warszawa) — Górnik (Zabrze). W przerwie meczu ok. 18.15 TV Kurier Warszawski. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Randall i duch Hopkirka" — film ang. odc. I. 20.55 „Światowid". 21.25 Scena Muzyczna: „Profesor Dławiduda i jego uczniowie" — opera kameralna Giovanni Paisiello. 22.10 Dziennik. 22.25 Kronika Mistrzostw Europy w boksie w Madrycie.

Czwartek 17.VI.

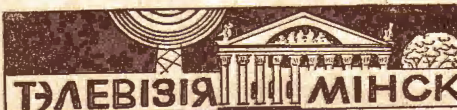
8.15 Matematyka w szkole: „Elementy typologii" (zajęcia fakultatywne). 9.00 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — „Eliza Orzeszkowa". 10.55 Dla szkół: (kl VI) Historia — „Zagłębie Staropolskie". 15.00 Matematyka dla ośmioklasistów. 15.20 i 23.05 Politechnika TV I roku. Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem". 17.45 Telereklama. 17.55 „Poligon". 18.25 TV Kurier Białostocki. 18.40 „Przegląd muzyczny". 19.10 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr Kobra: M. Bret — „Klucze". 21.15 Estrada Studencka: „Egzotyczna rewia". 21.45 „Refleksje". 22.15 Dziennik. 22.30 Kronika Mistrzostw Europy w boksie w Madrycie.

Piątek 18.VI.

10.00 „Kochałem cię" — film fab. radz. 15.20 i 23.00 Politechnika TV I roku. Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Pora na Telesfora". 17.35 „Nie tylko dla pań". 17.55 Magazyn Medyczny. 18.25 TV Kurier Mazowiecki. 18.40 „Gramy o telewizor". 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Mściciel" — nowela film. radz. 20.30 „Kraj". 21.10 Teatr TV: G. Koliński — „Węzeł". 22.40 Dziennik.

Sobota 19.VI.

10.00 „Nastolatki" — film fab. węg. 14.10 „Chcę zdać egzamin" — Matematyka. 14.45 „Chcę zdać egzamin" — Fizyka. 15.15 Program dnia. 15.20 TV Kurs Rolniczy: „Lato 1971". 15.55 Program tygodnia. 16.15 „Oferty". 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: XVIII Trójmecz Harcerski. 17.35 „Festyn" — rep. film. 18.00 Sprawozdanie z Mistrzostw Europy w boksie (finały) (Madryt). 21.00 Monitor. 21.45 „Runda". Scenariusz — J. Gruza i J. Fedorowicz. 23.05 Dziennik; Wiadomości sportowe. 23.25 „W autobusie" — nowela film.

Piątek, 11 czerwca

8.05 Nowiny. 8.15 Dla uczniów. 8.40 Film TV. 9.45 Nowiny. 14.15 Program dnia. 14.20 Nowiny. 14.30 Dla uczniów. 14.55 Panorama nowin. 15.05 Szczęśliwej drogi. 15.55 Spotkanie przedwyborcze z L. Breżniewem. 20.20 Wieczór tańców. 21.30 Nowiny.

Sobota, 12 czerwca

9.30 W eterze „Młodość". 10.15 Nasza poczta. 10.40 Szkatułka muzyczna. 10.50 Program międzynarodowy. 11.10 Białe i czarne. 11.30 W świecie zwierząt. 12.45 Uniwersytet ludowy. 14.15 Światła cyrku. 15.00 Piłka nożna. „Dynamo" (Moskwa) — „Torpedo" (Moskwa). 16.45 Poszukiwania. 17.30 Finał wszechzwiązkowego festiwalu pieśni komsomolskiej. 18.30 Czas. 19.00 c.d. koncertu pieśni komsomolskiej. 19.45 Jutro wybory. 20.00 TeleATK. 21.00 Przegląd TV. 21.45 Nowiny.

Niedziela, 13 czerwca

9.40 Na V spartakiadzie narodów ZSRR. 10.10 Kiosk muzyczny. 11.10 Nowiny. 11.20 Koncert. 12.00 Program międzynarodowy. 12.30 Spektakl TV. 13.40 Nowiny. 13.50 Koncert. 14.30 Wybory. 14.45 Plakat TV. 15.00 Klub filmowy. 16.00 Nowiny. 16.10 Koncert. 16.40 Film fab. 18.10 Czas. 18.40 Portrety twórców. 19.30 Wybory. 20.00 Zawody międzynarodowe o puchar „Prawdy". 21.30 Nowiny.

34.

за папраўку! — кінуў ён у мой бок і ладна глынуў усё, што было ў кварце. І нават не паморшчыўся, толькі хакнуў і, не закусваючы, наліў зноў.

— Добра. Цяпер чарга камісара. Ці ты не будзеш?

— Не, не буду, — ціха, без шкадавання сказаў Грыневіч.

— Во другі дурань. А, ведаю: ты пажэрці меціш. Толькі не выйдзе. Не п'еш — мармеладу не палучыш. Паняў?

— Што ж, — напаўсур'ёз сказаў Грыневіч. — Пацерпім. — Во-во — цярпі. Бог цярпеў і нам, дурням, вялеў. Дык ты чаго стаіш, Васюкоў? Ідзі сюды, пасядзім разам.

Ён пасунуўся трохі, я ступіў у змрок між ботаў і здаровым плячом уціснуўся між ім і Цвятковым. Не ведаю, можа таму, што выпіў, але мне раптам здалося, што Ананьеў нібы перамяніўся да мяне — стаў такі таварыскі, клапатліва-прыветлівы, якім можа ні разу не быў за час мае ў яго службы. У маёй ужо захмялелай галаве заварушыліся здагадкі на гэты конт — ці не прычынай таму наша сумесная і такая паспяховая ўвогуле атака? А можа — маё раненне, якое ў адну хвіліну зрабіла мяне ўжо не ягоным падначаленым, а амаль роўным, таварышам па мінулых баях і толькі. Нічога падобнага раней мне не даводзілася адчуваць. Як гэта добра — мець у адносінах гэтую сціплую таварыскую роўнасць, хмельна думаў я, адчуваючы амаль што любасць да свайго камандзіра роты.

— А лоўка мы іх турнулі, га? — запытаў ён, павярнуўшы да мяне грубаваты, з кучаравымі бачкамі на шчоках, цяпер па-добраму ўсмешцысты твар. Праз секунду, аднак, гэты твар спахмурнеў. — Шкада Крывашыява, ядрона вош! Харошы салдат быў... Ну, дык што? — цераз голаў Зайцава ён зірнуў на заўжды маўклівага пры начальстве старшыну Піліпенку. — Выпіць чарку не забудзь, на тым свеце не дадуць. Давай старшына! Твая чарга...

Піліпенка моўчкі ўзяў з ягоных рук кварту і адразу ж пацягнуўся да самага вялікага кавалка на скрынцы. Ананьеў трасянуў пляшкай.

— Шчэ ёсць. Цвяткову не дамо — не заслужыў. Фрыц тож аблізнецца. Гэта — для Ваніна. Ванін — маладзец!

У траншэі зашэрхала палатка. Грыневіч, які сядзеў насупраць уваходу, узняў голаў.

— Здаецца, лёгкі на ўспамін, — сказаў ён. Аднак, замест Ваніна, у бліндаж уваліўся доўгі няскладны Шнэйдар.

— Таварыш старшы лей...

— Шнэйдар, — перабіў яго Ананьеў. — Ну-ка во гэтага цуцыка дапытай.

Абрoслы чорнаю шчэццю Шнэйдар, каб не згінаць галавы, зняў з пляча аўтамат і ўкленчыў ля ўваходу. Ананьеў згроб недзе між ног кіпу папер палоннага, зверху якой была салдацкая кніжка і працягнуў перакладчыку.

36.

— Ладна, чорт з ім! — сказаў ён. — Паглядзі ў кніжку, якая часць.

Дрыготкімі рукамі Шнэйдар разгарнуў немцаву салдацкую кніжку, пагартаў яе і трохі паспакайнелым тонам аб'явіў:

— Трыста дваццаць чацвёрты асобны батальён. Трэцяя рота. Камандзір узвода обер-фельдфебель Фердынанд Грос. Далей тут праходжанне службы. Узнагароды. Група крыві. Адрас сям'і: Дзюсельдорф...

Начхаць на адрас: пісаць не будзем. Запытай, лепш, якое падраздзяленне абараняла вышыню?

Шнэйдар пагартаў размоўнік.

— Вас фюр... Вас фюр айн Абтэйлюнг... вертэйдзіген Гёгэ?

Немец толькі ваўкавата, з-пад ілба зірнуў на яго і не адказаў.

— Мо ён не разумее? — усумніўся Ананьеў. — Гляджу, з цябе перакладчык, як з мяне гарманіст.

— Зразуміе — чакайтэ! Кулак він лепш зрозуміе! — сказаў Піліпенка. Ананьеў кінуў Шнэйдару:

— А ну, яшчэ!

Шнэйдар запытаў і яшчэ, ды ўсё дарма — немец дэманстратыўна не звяртаў на яго ўвагі, быццам яго і не было тут. Ён не хацеў размаўляць, гэта стала відавочна, і тады Ананьеў з маўклівай пагрозай устаў на ногі. Высокая яго постаць у пакамечаным шынялі перагарадзіла бліндаж, камандзір роты пераступіў цераз нечыя ногі і ботам дужа піхнуў бот немца.

— Ты, цуцык! — сказаў ён з такім выразам, што ўсе ў бліндажы прыціхлі. — Калі ты будзеш мне тут выпендрывацца, дык я з цябе бешбармак зраблю. Не пагляджу на загады — капут зраблю ў дзве секунды. Паняў?

Твар Ананьева зрабіўся сурова-бязлітасны, і для мяне не было ніякага сумнення, што сваю пагрозу ён здзейсніць. Немец па-ранейшаму ваўкавата горбіўся пад сцяной, старшы лейтэнант змераў яго ўладарна-пагрозлівым позіркам. Затым гэты позірк яго ўпаў на кварту з гарэлкай, якая стаяла на скрынцы. Ананьеў схапіў яе і павярнуўся да немца.

— Пі, сволач!

Немец зразумеў, на імгненне прыціх, нібы ў нерашучасці, але нечакана падаўся наперад і ашчаперыў кварту. Ён выпіў гарэлку з тарапкаю рашучасцю асуджанага і працяг кварту ротнаму.

— Нох!

— Што?

— Нох!

— Шнэйдар! — павярнуўся ротны да парога. Перакладчык са злой зацятасцю на твары гартаў свой размоўнік, але, мусіць, не знаходзіў таго, што шукаў.

— Здаецца, яшчэ просіць.

— Яшчэ?

Ананьеў яўна здзівіўся і з нейкім новым пачуццём павярнуўся да палоннага.

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З МІНСКА

БЕЛАРУСЬ ПРЫЦЯГВАЕ ТУРЫСТАЎ

Іспанскія аўтатурысты ўязджаюць у кэмпінг.

Студэнты з ГДР — госці студэнтаў Беларускага палітэхнічнага інстытута, на Заслаўскім вадасховішчы (паблізу Мінска).

Прадстаўнікі далёкай Індыі ў гасцях у рабят на станцыі юных натуралістаў.

Турысты з Францыі і Фінляндыі ў парку Перамогі (Мінск). *Фота В. Казлова.*

КУТОК ГАСПАДЫНІ

ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

ХТО ХОЧА ПАПРАВІЦЦА

Так ужо на свеце ёсць, што «бог няроўна дзеле». Адзін мучыцца, не даядае, «сядзіць на дыеце», каб толькі хаця крыху пахудзець, бо цяжка і непрыгожа быць таўсцяком. Іншы ж усё жыццё марыць, каб хоць крыху паправіцца, каб выгладзіць скуру і крыху пасвяжэць. Дык якраз для гэтых другіх мы вырашылі падаць сёння некалькі рэцэптаў на патравы, ад якіх можна паправіцца. Складаюцца яны перш за ўсё з вялікай колькасці мукі.

КНЭДЛІ Ў ДРОЖДЖАВЫМ ЦЕСЦЕ

На цеста бяруць: 3 шклянкі мукі, 1 яйцо, 2 дэкаграмы дражджэй, соль, крыху цёплага малака. На фарш: 30 дэкаў свежага тварагу, 2 вараныя бульбіны, 1 яйцо, соль, перац, падсмажаная на лыжцы тлушчу невялікая, дробна нарэзаная цыбулька.

З мукі, крыху падрошшых дражджэй, распушчаных у цёплым малацэ, яйца і солі зрабіць не надта густое цеста, паставіць яго, каб падрасло. Падрыхтаваць фарш: тварог з бульбай прапусціць праз мясарубку, дадаць па смаку солі і перцу, цэлае яечка і падсмажаную цыбульку. Усё добра расцерці. З падрошшага цеста рабіць у руках, пасыпаных мукой, круглыя аладкі, накладаць на іх пакрысе фарш, дакладна залепліваць, робячы круглыя кнэдлі. Класці іх на дэнку, пасыпаную мукой. Калі яны крыху падрастуць — класці іх у пасолены кіпяток і варыць мінут 10. Вымаць іх, паліваць падсмажанай саланінай і пасыпаць зялёнай пятрушкай. Кнэдлі падаюць з салатам. Можна іх рабіць і з іншым фаршам: з мяса, з грыбоў, капусты; у сярэдзіну можна палажыць мароджаныя слівы, а ў сезоне свежыя фрукты: трускалкі, вішні, ягады і падаваць тады кнэдлі са збітай смятанай.

ПІРОГ З БУЛЬБЫ

На цеста трэба ўзяць 1 кг абабранай бульбы, 1 шклянку мукі, 3 яечкі, соль, крыху сцертай на тарцы мушкаталовай галкі. На фарш: 2 шклянкі варанага, змеленага мяса, (могуць быць рэшткі смажанага), 2 цыбуліны, лыжка тлушчу, соль, перац.

Вараную бульбу прапусціць праз мясарубку, дадаць муку, 2 з паловай яечкі (палову пакінуць для змазвання), соль і галку і дакладна замясіць цеста на дошцы ці стале. Зрабіць з яго на дошцы, добра пасыпанай мукой, доўгі прамавугольнік, на сярэдзіну якога выпажыць фарш. Цеста заляпіць, адвярнуць яго ўніз швом. Зверху змазаць пакінутым яйцом і на працягу паўгадзіны запячы ў гарачай духоўцы.

Фарш: на вялікай патэльні падсмажыць на тлушчы дробна нарэзаную цыбулю, дадаць мяса, прыправы, хвіліну смажыць, падліць крыху вады. Фарш астудзіць і толькі тады класці на цеста.

Вельмі добра было б падаць да гэтага пірага які-небудзь востры таматны соус.

Гаспадыня

ЗА КУЛІСАМІ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

ЧОРНЫЯ КРЫЛЫ АБВЕРА

(Пачатак у папярэднім нумары)

Няўдача спасцігла фашысцкіх паветраных піратаў і ў наступны раз, калі па плану аперацыі «Ульм» прадбачвалася нанесці сіламі эскадры Ровеля «дыверсійны ўдар» па прадпрыемствах Урала, прычым асноўнай цэллю Скарцэні выбраў домны Магнітагорска. Аднак падыходзячых для такога далёкага налёту самалётаў не аказалася.

Эскадра Ровеля была не адзінай шпіёнскай часцю. Рыхтуючыся да вайны, «Люфтганза» сфарміравала яшчэ некалькі «сакрэтных» падраздзяленняў для фашысцкіх паветраных сіл і для «войск СС». Так, эскадрылля пад камандаваннем нейкага фон Будэнброка прадназначалася для вядзення «дальняй» марской разведкі. Былі створаны дзве групы высотных разведвальных палётаў і некалькі выпрабавальных атрадаў. Апрача таго, у 1935 годзе на аэрадроме Тэмпельгоф (Берлін) «Люфтганза» арганізавала спецкурсы, на якіх яе інструктары рыхтавалі лётчыкаў для разведвальнай авіяцыі.

З пачаткам вайны «Люфтганза» перадала гітлераўскім ваенным паветраным сілам некалькі соцен найлепшых самалётаў — разведчыкаў, тысячы аэрафотаздымкаў, прадставіла ў іх распараджэнне паветраных разведчыкаў.

Славуты план «Барбароса» ў пэўнай меры будаваўся на дадзеных паветранага шпіянажу, які пачаўся, як цвердзіць адзін з германскіх прамысловых магнатаў Эрнст Хэйнкель, з вясны 1937 года, калі разведчыкі Ровеля прыступілі да высотных палётаў, робячы спробы прасачыцца ў паветраную прастору СССР для аэрафотаздымкі.

З прызнанняў на Нюрнбергскім працэсе былога нацысцкага разведчыка генерала Эрвіна Лахузена стала ясна, што галоўнымі аб'ектамі паветранага шпіянажу, які ажыццяўляла «мірная» «Люфтганза», былі назначаны Кіеў, Днепрапятроўск, Крывы Рог і Адэса. Усе разведвальныя матэрыялы неадкладна траплялі ў рукі Канарыса і Герынга. Аднак вынікі разведкі з-за моцнага супрацьдзеяння ваенна-паветраных сіл і наземных сродкаў супрацьпаветранай абароны Савецкай Арміі былі малаэфектыўныя і не задавальнялі гітлераўскіх генералаў. Нездарма начальнік гітлераўскага генеральнага штаба Гальдэр, праглядзеўшы аэрафотаздымкі ўчастка Смаленск-Масква ў красавіку 1941 года, вымушаны быў запісаць у сваім дзённіку: «Выяўленне новых рускіх камунікацый пакідае жадаць лепшага».

У канцы вайны Гімлер і Герынг зрабілі ўсё, што ад іх залежала, каб здымкі, зробленыя фашысцкімі шпіёнамі над тэрыторыяй Савецкага Саюза, трапілі ў рукі заходніх саюзнікаў. Менавіта таму на Нюрнбергскім працэсе прадстаўнікі Англіі і ЗША так упарта не жадалі прад'яўляць гітлераўцам абвінавачванне ў паветраным шпіянажы над тэрыторыяй СССР. Дык тады давялося б выкладзіць захопленыя саюзнікамі дакументы і пасадзіць на лаўку пад-

Пачатак на стар. 1

АЦЭНКА ДЗЕЙНАСЦІ КУЛЬТУРНЫХ ТАВАРЫСТВАЎ НАЦЫЯНАЛЬНЫХ ГРУП

дыс (СД), Стэфан Ендрышчак (ПАРП), Мечыслаў Чэсняк (ПАРП), Францішак Ваховіч (ПАРП), Павел Домбэк (ПАРП), Альфрэд Поточэк (ПАРП), Яніна Шчэрбацюк (ПАРП), Францішак Шчэрбаль (ПАРП), Казімеж Прусінскі (ПАРП), Бернард Роськевіч (ЗСЛ), Марыя Лорэнц (СД) і Антоні Кажыцкі (ЗСЛ); дадатковыя тлумачэнні рабілі: віцэ-міністр унутраных спраў — Багуслаў Стахура і дырэктары дэпартаментаў у МСВ Зыгмунт Арлоўскі і Тадэуш Квяткоўскі.

У дыскусіі падкрэслівалася, што нацыянальная палітыка, якую праводзяць улады, поўнасцю правільная, згодная з асновамі інтэрнацыяналізму, свабодная ад розных праяў дыскрымінацыі.

Між іншым, пасол Стэфан Ендрышчак указаў, што стварэнне грамадска-культурных таварыстваў нацыянальных груп аказалася поўнасцю правільным, дазволіла не толькі культываваць нацыянальныя традыцыі, але таксама прычынілася да прагрэсу ў грамадскай інтэграцыі, да большага ўдзелу польскіх грамадзян іншых нацыянальнасцей у сацыялістычным будаўніцтве.

На думку пасла Францішка Шчэрбаля, дзейнасць грамадска-культурных таварыстваў павінна мець і мае вялікі палітычны зарад. Гэта павінна служыць пераадольванню выступаючых яшчэ сям-там нацыяналістычных тэндэнцый. Трэба таксама паслядоўна супрацьдзейнічаць спробам уплываў на нацыянальныя групы варожых Народнай Польшчы цэнтраў.

Паслы Марыя Лорэнц і Павел Домбэк падкрэслілі патрэбу папулярызацыі шырэй чым дагэтуль, між іншым, цэнтрамі масавага пераказу, дасягненняў грамадска-культурных таварыстваў нацыянальных груп. Гэта тым больш абгрунтавана, што гэтыя дасягненні сур'ёзныя.

Пасол Францішак Ваховіч указаў, што ўздзеянне на нацыянальныя групы праводзіцца на многіх плоскасцях; у гэту дзейнасць уключаецца рад рэсортаў і рады нарадовыя. Таму трэба ўзмоцніць каардынацыйную дзейнасць Міністэрства ўнутраных спраў.

Па прапанове пасла Ф. Ваховіча Камісія даручыла свайму прэзідыуму сфармуляваць прапановы, вынікаючыя з нарады.

(«Трыбуна Люду»)

Пачатак на стар. 1

РАЙСК НАПАМІНАЕ

старэйшых дзяцей і дзяцей тых бацькоў, што былі забітыя, увапхнулі ў самаход і вывезлі ў Бельск, а потым на Прусы да працы».

Чэрвеньская раніца 1942 года пакрыла зямлёй 149 чалавек — і тых васьмідзесяцігадовых, як, напрыклад, Ян Шчарбніцкі, Дэміцер Семянюк ці Сідар Мікалаюк, і тых шаснаццацігадовых — Рыгора Семянюка, Мікалая Мікалаюка, Яна Мікалаюка і Яна Мікалаюка (другога). Ян Трафімчук і Ян Чэрняк загінулі, маючы ўсяго па 15 год. Цэлую вёску спалілі, а жыхарам суседніх вёсак гітлераўцы загадалі разабраць платы, фундаменты, пазрэзваць недагарэлыя дрэвы. Вёска была выкрэслена з гітлераўскай карты Беласточчыны.

Райск аднак нарадзіўся нанава. Райск сёння — квітнеючая, нармальная вёска. Толькі магіла і помнік напамінаюць кашмар гэтых часоў. Мясцовыя гарцэры праводзяць тут зборы, складаюць прысягі. Але не толькі мясцовыя. У гэтым годзе з нагоды свята Перамогі ў Райску адбылася агульнавяводская ўрачыстасць заканчэння VII гарцэрскага алерту. Прыбылі сюды дэлегацыі ўсіх паветаў са сцягамі, вянкамі і кветкамі. Прыбылі, каб далажыць кіраўнікам сваёй арганізацыі аб выкананні алертавых заданняў. Далажыць іменна тут. у Райску — вёсцы, якая загінула, але жыве і квітнее. Прыбылі сюды, каб ушанаваць загінуўшых і пакляцца, што прыложаць усе свае маладыя сілы, каб больш такое не паўтарылася.

Да VII алерту начальніка ЗГП «Нашай бела-чырвонай — памяць, спраўнасць, чын» прыступіла на Беласточчыне 96.120 гарцэраў. Рэалізуючы гэтыя заданні, моладзь наведала 518 быўшых вязняў канцлагераў, 4.217 былых дзеячоў маладзёжнага руху, 2.621 асоб. якія за працу для Народнай Польшчы атрымалі ордэны і медалі. Гарцэры выканалі 1.784 грамадскія чыны, працуючы на карысць асяроддзя 255.114 рабочагадзін. Заробленыя грошы ў днях алертавага чыну — 118.049 зл. перададзены на фонд Цэнтра здароўя дзіцяці.

На магіле ля помніка пакладзены вянкі і кветкі. 30 гарцэраў зпажыла інструктарскую прысягу, а 80 асоб атрымала значкі «Апякун месц народнай памяці». Урачыстасць закончыла адкрыццё Ізбы народнай памяці, якая змяшчаецца ў адным са школьных памяшканняў.

Тут, у ізбе, дакументы змаганняў і пакут жыхароў вёскі Райск. Вялікі спісак тых, што загінулі, заканчваецца на ліку 144, прозвішчаў іншых пяці не ўдалося ўстанавіць. Ізба маленькая, але дае вялікую гісторыю людзей гэтай вёскі, пачынаючы ад сялянскіх бунтаў у кастрычніку 1934 года, праз пацыфікацыю і смерць 149 асоб, па адраджэнне Райска ў перыяд народнай улады.

Хай лёс Райска нам напамінае і перасцерагае, хай гісторыя Райска вучыць новыя пакаленні.

А. Карпюк

Зофія Шэнголец, кіраўнічка пачатковай школы ў Райску на ўроку сярод наймалодшых

Намеснік начальніка Галоўнай кватэры ЗГП Адам Ізыдорчык уручае мясцовым гарцэрам значкі апекуноў месц нацыянальнай памяці. *Фота Цаф — Сянько*

§ Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Будынак значнай вартасці пабудаваны на зямлі, якая з'яўляецца ўласнасцю дзяржавы. Ці можна патрабаваць ад дзяржавы перанясення ўласнасці на ўчастак зямлі, дзе стаіць будынак, на таго, хто будынак пабудаваў?

АДКАЗ: Калі той, хто валодае зямлёй, як уласнік, пабудуе на ёй будынак, вартасць якога значна перавышае вартасць участка зямлі, на якой ён пабудаваны, можа патрабаваць ад уласніка перанясення ўласнасці за адпаведную заплату. Аднак вышэй сказанае не адносіцца да выпадку, калі ўласнікам зямлі з'яўляецца дзяржава. У гэткім выпадку дзяржава можа паводле свайго выбару або аддаць участак таму, хто пабудаваў будынак, на вечнае карыстанне, або адкупіць будынак за цану, прадбачаную для экспрапрыяцыі. Пастановы аб гэтым прымае прэзідыум павятовай рады нарадовай.

Таму трэба звярнуцца ў прэзідыум ПРН з прапановай выбару і вызначыць адпаведны тэрмін. Калі прэзідыум у гэтым тэрміне не зробіць выбару, трэба выступіць у суд. Адказчыкам у гэткай справе будзе Дзяржаўнае казначэйства (скарб панства) — прэзідыум ПРН. Патрабаваць можна толькі аддачы ўчастка на вечнае карыстанне, а не перанясення ўласнасці ўчастка.

Беларуская літаратура — Аляксандр Баршчэўскі

ПЕРЫЯД ВЯЛІКАГА КНЯСТВА ЛІТОЎСКАГА

ЛЕТАПІСЫ — V ЧАСТКА. ХРОНІКА БЫХАЎЦА.

Арыгінал гэтага цікавага помніка беларускай гістарычнай літаратуры з першай паловы XVI ст. не дайшоў да нашых дзён. Загінуў ён у невысветленых акалічнасцях і ў невядомым часе. Сёння карыстаемся тэкстам хронікі, змешчаным у кнізе польскага гісторыка XIX ст. Т. Норбута «Pomniki do dziejów litewskich», выдадзенай у 1848 годзе. Хроніка Быхаўца была створана невядомым аўтарам, які пры напісанні свайго твора выкарыстаў усе папярэднія беларускія летапісы, а таксама хронікі суседніх народаў. Няма сумнення, што аўтар хронікі Быхаўца, у сэнсе літаратурнага таленту, рашуча перарастаў усіх папярэдніх беларускіх летапісцаў. Хранікар не толькі збіраў факты, але апранаў іх у высокаякасную літаратурную вопратку. У многіх выпадках летапісец адклікаўся да тых фактаў і падзей, з якімі мы ўжо сустрэліся ў папярэдніх беларускіх хроніках. Аднак аўтар стараецца даць гэтым фактам новую форму і часта сваё ўласнае тлумачэнне. Асабліва добра ўдаваліся аўтару баталістычныя сцэны. З вялікім размахам нарысаваў ён вайну літоўскага князя Альгерда з Маскоўскай Руссю і Грунвальдскую бітву. Эпізоды хронікі Быхаўца, звязаныя з гэтымі падзеямі, маюць характар воінскіх повесцей і могуць быць трактаваны як самастойныя творы, уключаныя ў цэласць хронікі.

Вернемся да пачатку хронікі. Пачынаецца яна ўжо вядомай нам легендай аб рымскім паходжанні літоўскіх князёў. Аўтар уносіць пэўныя змены ў гэтую легенду, аднак яе істота застаецца некранутай. Звязана яна, несумненна, з імкненнем паказаць, што шляхта літоўская ў параўнанні з шляхтай суседніх народаў прадстаўляе на многа вышэйшыя вартасці. Адкуль узялася ў хроніках Вялікага княства Літоўскага гэтая легенда? Можна думаць, што была яна вынікам «канкурэнцыі» з «Повесцю врэменных лет».

Калі ў старарускім летапісе было сказана, што рускія князі заморскага нармандскага паходжання, дык летапісцы Вялікага княства Літоўскага пашукалі для сваёй шляхты яшчэ больш слаўнага, бо рымскага радаводу.

Аўтар хронікі Быхаўца поўнасцю салідарызуецца з перакананнем літоўскіх вяльмож, што «палякі не былі шляхтай але былі людам простым, не мелі гербаў сваіх і даходзілі іх за вялікія дары ў чэхаў..., але мы шляхта старая, рымская».

Зразумела, што маем тут дачыненне з чыстай фікцыяй, якая не мае нічога супольнага з праўдай. Зводзячы радаводы польскай шляхты да халопскага стану, аўтар адначасова ўзвышаў літоўскую шляхту да старажытных алімпаў. Не можам за гэта хваліць летапісца, хаця мусім сказаць, што гісторыкі не толькі ў мінулым, але і сёння ахвотна малююць свае нацыі белымі анельскімі фарбамі, а народам чужым не шкадуюць чорных сатанічных колераў.

Няма сумненняў, што для аўтара хронікі найважнейшая генеральная тэндэнцыя, а не дэталь гістарычнай праўды. Аб гэтым могуць сведчыць і адносіны летапісца да Ягайлы. Летапісец пяе Ягайлу оды за тое, што ён, будучы князем Вялікага княства Літоўскага, расшырыў граніцы княства нібыта аж да самай Віслы, і выразна асуджае князя амаль за ўсе ўчынкі, якія зрабіў ён, стаўшы польскім каралём. Падобная тэндэнцыя асабліва яскрава выявілася ў апісанні Грунвальдскай бітвы, у якой, як вядома, разам з польскім войскам прымалі ўдзел палкі Вялікага княства Літоўскага. Паводле летапісца, рашаючую ролю ў гэтай бітве адыгралі не польскія, але літоўска-беларуска-украінскія войскі, якімі кіраваў Вітаўт. Хранікар гаворыць, што Ягайла перад бітвай, а нават падчас бітвы нічым не займаўся: толькі безупынна маліўся. У такой сітуацыі ўвесь цяжар бітвы ўзяў на сябе Вітаўт, які поўнасцю разграміў крыжаносцаў. «Войскі польскія, гаворыць летапісец, нічога ім не памаглі, толькі на тое глядзелі». Зразумела, што і тут летапісец разыходзіцца з праўдай.

Пры гэтым аднак варта адзначыць, што ў апісанні Грунвальдскай бітвы аўтарам хронікі Быхаўца знаходзім многа фактаў, не вядомых з іншых гістарычных крыніц. Факты гэтыя маюць грамаднае значэнне для даследчыкаў мінулага. І так, беларускі летапісец прадстаўляе віды зброі, вайсковых умацаванняў, тактыкі і прыёмаў барацьбы як войск крыжаносцаў, так войск польскіх і літоўска-рускіх.

Непрыхільнасць аўтара выступае таксама ў адносінах да ўсходнерускіх княстваў, з якімі Вялікае княства Літоўскае вяло часта войны. Летапісец быў бы шчаслівым бачыць сваю дзяржаву «ад мора да мора». І кожны крок, які вёў у гэтым напрамку, быў у перакананні аўтара крокам добрым, слушным і справядлівым.

З вышэй сказанага можа атрымацца ўражанне, што ў хроніцы Быхаўца тэндэнцыйнасць, аднабаковасць, сляпы патрыятызм перакрэсліваюць якія-колечы іншыя станоўчыя вартасці. Такі вывад быў бы няслушны і беспадстаўны. У хроніцы знаходзім вялікую колькасць фактаў, падзей, здарэнняў, пастацей, якія маюць грамаднае значэнне якраз з прычыны аб'ектыўнасці ў іх паказе.

Трэба шкадаваць, што да сённяшняга дня хронікі Вялікага княства Літоўскага не перакладзены на сучасную беларускую мову, а колькасць прысвечаных ім навукова-крытычных прац на многа большая ў рускіх і палякаў, чым у беларусаў.

Міхась Садоўскі з Вялікіх Тыневіч разам са сваёю жонкаю Тацянай гаспадарыць на 10 гектарах зямлі. Маюць яны 1,25 га лесу, 4 га ворнай зямлі і каля 5 га пашы і сенажаці. Сена ў яго замнога. Таму ў бягучым годзе закантрактаваў 20 тон зялёнай масы травы і 10 тон канюшыны. Выгадна кантрактаваць. За тону зялёнай масы травы плаціць дзяржава 260 зл., а за тону канюшыны 360 зл. Апрача таго, даходзіць 10% даплаты за тэрміновую дастаўку да сушарні ў суседнюю вёску Клейнікі.

Міхась Садоўскі кантрактуе ўсё. У бягучым годзе мае закантрактаванага 1 га жыта (гэта значыць 10 цэнтнераў), 0,25 га ільну і 0,10 га канапель.

Як сцвярджае Тацяна Садоўская, у мінулым годзе з 10 араў канапель, апрача валакна, за насенне і клочча (пакулля) ўзяла яна больш 1000 зл.

Кантрактуюць Садоўскія таксама жывёлу. Ужо зданы на базу 3 кормнікі па 120 кг, закантрактаваныя два бычкі.

У сувязі з апошнімі пастановамі партыі і ўраду для сялян створаны ўсе магчымасці павелічэння сельскагаспадарчай вытворчасці. І таму Міхась Садоўскі ў гэтым годзе будзе мець значна вышэйшыя даходы са свае гаспадаркі.

Цяпер толькі гаспадарыць! Цяпер можна жыць на вёсцы значна лепш, заможней, чым у горадзе. А калі ўзяць яшчэ пад увагу тое, што ў Міхася Садоўскага добрыя будынкі і высокадойныя каровы, якія таксама прыносяць немалы даход, дык месячны даход тут напэўна перавышае зарплату не аднаго дырэктара прадпрыемства. Вядома, тут трэба працаваць, ды не лічачы гадзін. Справа ў тым, што лягчэй было б гаспадарыць, каб было больш рук да працы. Але іх няма. Сыны Садоўскіх не хочуць трымацца гаспадаркі. Так ужо ў нас павялося; што асноўнымі вытворцамі сельскагаспадарчай прадукцыі з'яўляецца старэйшае пакаленне, а малодшае пайшло ў школы і па заканчэнні іх не вяртаецца на вёску. Так і ў Садоўскіх. Сын Андрэй закончыў вышэйшую школу. Па прафесіі ён сацыёлаг. Працаваў на тэкстыльным камбінаце ў Фастах, а цяпер працуе ў Медыцынскай акадэміі ў Беластоку. Задаволеныя бацькі, проста шчаслівыя, што іх сын чытае лекцыі студэнтам.

Другі іх сын Якуб вучыцца ў эканамічным тэхнікуме ў Бельску Падляшскім. Па заканчэнні яго таксама плануе паступіць у вышэйшую школу. І бацькі будуць яму дапамагаць, будуць шчаслівыя, калі ён атрымае дыплом вышэйшай установы.

У Садоўскіх быў яшчэ адзін сын Сцёпка і ён, магчыма, гаспадарыў бы з бацькамі і пасля іх. Але ён трагічна загінуў у 1955 годзе. На полі быццам чакаў яго ад вайны снарад, якім вельмі зацікавіўся 13-гадовы хлапчук. — Па костачках збіралі мы яго па полі, — са слязьмі расказвае маці. — Здавалася, што не перажывем гэтай трагедыі. Усё тады стала не міла! Незабыўны наш Сцёпка! Ох, каб ён быў з намі!

Тацяне Садоўскай прыйшлося перанесці столькі гора, што хапіла б яго для многіх. Яе бацька Цімафей Садоўскі за санацыі многа год прасядзеў у турме, пачаткова ў Вронках, а пазней у Картузскай Бярозе. Без бацькі ў той час прыйшлося ім шмат цярпець. Было голадна і халадна. Вярнуўся бацька дамоў у 1939 годзе, калі вызваліла яго і многіх камуністаў з катаржнай турмы Савецкая Армія. У 1941 годзе зноў нахлынула гора. Каля Васькоў Цімафея Садоўскага і яшчэ 44 асобы немцы расстралялі. Нават забаранілі забраць і пахаваць па-чалавечы. 17-гадовая дачка Цімафея, Тацяна, гэтая ж жанчына, з якою я вяду гутарку, ідзе, дастае бацьку сярод расстраляных і прысыпаных пяском, выкрадае яго цела, прывозіць у Тынявічы і тут робіць пахараны.

Час хутка праходзіць. Час гоіць раны, хаця не да канца, але па крайняй меры на столькі, што Тацяна можа разам са сваім мужам дабіцца вялікіх дасягненняў на сваёй гаспадарцы, можа радавацца сваім сынам, якія час ад часу наведваюць родны дом, можа жыць і смяяцца. І толькі тады, калі згане цяжкія хвіліны свайго жыцця, здзіўляецца, наколькі чалавек можа быць моцны.

Міхась Хмялеўскі

У ЦЭНТРЫ ЎВАГІ

Беластоцкая павятовая арганізацыя ЗСЛь налічвае 1390 членаў, згуртаваных у III гуртках. У гэтай даволі вялікай па колькасці арганізацыі пераважаюць сяляне і варта дадаць, што належаць да ЗСЛь перш за ўсё перадавыя сяляне. Да перадавых сялян належаць: Яўгень Яроцкі, Юры Цыбульскі, Вітальд Акрушка, Люцыян Касакоўскі, Зыгмунт Чачкоўскі і іншыя. Усе яны збіраюць даволі вялікія ўраджаі чатырох асноўных збожжавых культур — па 20—25 цэнтнераў з 1 гектара. Сяляне, члены ЗСЛь, прымаюць актыўны ўдзел у курсах па сельскагаспадарчай падрыхтоўцы, дзе ахвотна павышаюць свае веды, першыя закладаюць сіласы, робяць кішонкі, развіваюць жывёлагадоўлю і г.д.

На сходах гурткоў члены ЗСЛь выступаюць з такімі справамі, як страхаванне сялян, павелічэнне колькасці будаўляных матэрыялаў, увядзенне больш карысных для сялян, кантрактацыйных умоў збожжавых культур, абніжка цэн на мінеральныя ўгнаенні, продаж вуталю ўсім сялянам, пабудова пунктаў аховы здароўя і г.д.

Члены ЗСЛь актыўныя і ў рэалізацыі грамадскіх чынаў, якіх яны выканалі на суму 600 тысяч злотых. Сярод іх самымі актыўнымі з'яўляюцца сяляне з Гараднян, Тыкаціна, Казінцаў, Заблудава і г.д. Грамадскім чынам будуюць яны дарогі і клубы, садзяць дрэўцы, парадкуюць агародчыкі і панадворкі перад школамі, клубамі і г.д. У цэнтры ўвагі ўсіх членаў ЗСЛь, а перш-найперш сялян, знаходзяцца такія патрэбы сучаснай вёскі, як выкарыстанне зямельных рэзерваў для павелічэння сельскагаспадарчай прадукцыі, ліквідацыя церапалосіцы, пабудова большай колькасці злеўняў малака ў сувязі з тым, што зараз дзякуючы меліярацыі лугоў і сенажацяў павялічваецца з году ў год колькасць кароў, а што з гэтым звязана — колькасць малака, а таксама заканчэнне электрыфікацыі вёсак і г.д. (яц)

Моладзь любіць спорт. Любяць спорт хлопцы і дзяўчаты.

Народныя спартыўныя калектывы (ЛьЗС) у Бельскім павеце маюць зараз у сваіх радах больш як 2500 чалавек, згуртаваных у 78 гуртках-камандах. Спартыўныя каманды ў Плюцічах, Піліках, Міклашах, Орлі і іншыя маюць вялікія дасягненні, і павятовае праўленне ЛьЗС звяртае ім кошты падарожжа, калі яны выязджаюць на спартыўныя спаборніцтвы.

Спартыўныя каманды з Галадоў, Дубяжына, Бранска і Вышак таксама маюць добрыя вынікі. Аб масавасці спорту на Бельшчыне сведчаць наступныя даныя. Ёсць 30 футбольных каманд, а валейбольных у некалькі разоў больш. 64 з іх прыступіла да спаборніцтва на кубак «Дзённіка Людо-

вага». Шмат футбольных каманд змагаецца за першынства ў павеце.

Цяпер найлепшай камандай лічыцца каманда з Аўгустова на чале са сваім старшынёй Янкам Скарбіловічам. Добрае месца мае каманда з Дубяжына, душою якой з'яўляецца Мікалай Раманюк. Вядомыя таксама ў павеце спартсмены Орлі, якімі апякуецца настаўнік Юрка Сахарэвіч. У Пасынках існуюць дзве спартыўныя каманды. Мужчынская пад старшынствам Мікалая Раманюка працуе ад 1968 года. Жаночая, пад кіраўніцтвам Марысі Дэм'янюк, арганізавалася пасля новага года. Некаторыя дзеячы гурткоў ЛьЗС, як, напрыклад, Ваня Кірызюк з Крываціч, узнагароджаны эльзэтэсаўскімі адзнакамі.

Актыўна займаюцца спортам (763 асобы) навучэнцы сельскагаспадарчых школ розных тыпаў, у тым ліку і СПР-ы. У павеце ёсць дзве вядучыя секцыі — веласіпедная з Бранска і секцыя стральбы (лучніча) з Бельска, якая існуе пры павятовым праўленні ЛьЗС.

У гэтым годзе значную дапамогу ў развіцці спорту аказалі грамадскія рады нарадовыя. Некалькі месяцаў таму назад ва ўсіх грамадскіх радах нарадовых адбыліся сесіі, прысвечаныя справам моладзі. На сесіях прымаліся пастановы адносна прыдзелу пэўных грашовых сум

10 тыс. зл. прыдзялілі ГРН-ы — Орля, Храбалы, Бранск, Пілікі і Страбля. Фонды прыдзеленыя ГРН-амі на спорт, на Бельшчыне перавысілі 100 тыс. зл. Ужо выкарыстана 75 тыс. зл. За гэтыя грошы многім гурткам ЛьЗС прыдзелены спартыўныя прылады, куплены строі, трампкі, мячы, сеткі і г.д. Значную дапамогу гурткам ЛьЗС аказваюць ГС-ы. Яны перш за ўсё забяспечваюць іх транспартам. А ўжо Саюз вясковай моладзі штодзённа дапамагае гурткам ЛьЗС. (мх)

Адрэж па лініі, назначанай пункцірам, зрабі дзіркі ў месцы, вызначаным кружкамі і нанізвай старонкі на дроцік або шнурочак.

● БІБЛІЯТЭЧКА "НІВЫ" ● ВАСІЛЬ БЫКАЎ ● ПРАКЛЯТАЯ ВЫШЫНЯ ●

33.

Звычайна, дзе б Ананьеў ні быў удзень, але ўвечары, вярнуўшыся ў сваю зямлянку-капэ, склікаў камандзіраў узводаў, старшыну, прымаў іх даклады, даваў указанні. Пасля ўсе разам вячэралі. Яда была не бог ведае якая: гуляш з канцэнтратам, сухары, банка свіной тушонкі. Часам да таго дадавалася што-небудзь з трафеяў, калі ў наступленні, ну, і, вядома, — наркомаўскія сто грамаў.

Цяпер наркомаўскіх, мусіць, не прадбачылася, не было старшыны, але на скрынцы, што прыладзілі на сярэдзіне бліндажа, ляжала жоўтая нямецкая банка з адгорнутым вечкам — там быў мармелад. Ананьеў, у расшпіленым шынялі, з цыгаркай у зубах, адвінчваў знаёмую, абшытую сукном пляшку. Тут жа сядзеў змрочны Цвяткоў, стрыманы, заўсёды сур'ёзны Грыневіч. Зайцаў, як толькі ўвайшлі, выняў з-за пазухі паўбоханка хлеба, які, мусіць, расстараўся недзе ва ўзводзе, і ўзяўся яго рэзаць. За ім ля сцяны сядзелі двое параненых, і далей у цёмным куце, апанурыўшы светлавалосую галаву, туліўся немец.

—Хто гэта? Васюкоў? А дзе Ванін? — запытаў камандзір роты, узіраючыся ў парог.

— Там, ва ўзводзе, — сказаў Зайцаў.

— Чаму не прыйшоў? Ты сказаў, што я заву вышыню замачыць?

— Не ідзе. Кажа, не п'ю.

— Ну і дурань, — проста абвясціў ротны. — Хай не п'е. Нам болей застанецца.

Ён адкруціў з пляшкі вечка, якое заматлялася на ланцужку, і са скрынкі ўзяў кварту.

— Сядай, Васюкоў. Павячэраем напаследак. Заўтра ўжо будзеш у медсанбаце. Як рука?

— Баліць.

— Правільна, павінна балець, — пагадзіўся Ананьеў. — Мне, калі прадплечча перабіла, паўмесяца, сабака, балела.

Побач скупа ўсміхнуўся Грыневіч.

— Помніцца, казаў — бядро. А цяпер — прадплечча.

Камроты апусціў кварту і амаль гняўліва зірнуў на свайго намесніка.

— Што, бядро? Бядро гэта ўжо ў пяты раз. А то летась зімой. У руку. — Не верыш — на, паглядзі.

Ён рашуча саўгануў на правай руцэ манжэт, адкрываючы на белай скуры сіні прадоўжаны шрам.

— Ды я жартую, — прымірэнча сказаў Грыневіч.

Ананьеў моўчкі плюснуў у кварту.

— Трымай, Васюкоў. Вып'еш — лягчэй будзе. Знаеш, калі мяне ў сцягно пад Нялідавым трэснула, толькі гарэлкай і ратаваўся. А то б здох ад болю ды голаду.

Я ўзяў кварту, там было небагата, і выпіў усё за адзін глыток. Пасля таропка закусіў хлебам з кавалкам студзяністага ружовага мармеладу.

— Цяпер па старшынству, — распарадзіўся Ананьеў, зноў наліваючы ў кварту. — П'ю я. Каб ты хутчэй гэта самае. Ды ў роту. А пакуль Зайцаў пабегае. Дык —

35.

— Спярша паглядзі, во. З якой ён часці, фрыцок гэты.

Шнэйдар стрымана пераняў дакументы, не выказаўшы ніякае цікавасці да немца. Той, аднак, мабыць, зразумеўшы, што гаворка ідзе пра яго, адвярнуў у бок свой набычаны твар. Шнэйдар дастаў з кішэні абтрапаную кніжачку ў каленкоравай вокладцы. Гэта быў нямецка-рускі ваенны размоўнік, у якім баец хутка знайшоў патрэбную старонку.

— Ві іст ігр Намэ унд Діенстград?*

Быццам трохі здзівіўшыся, пачуўшы сваю мову, палонны варухнуў галавой, зірнуў на Шнэйдара і насупіўся. Цяпер ён быў чамусьці распрануты, без шыняля, у адным фрэнчы з трыма знакамі на пятліцах. На ягоных грудзях цьмяна блішчала з паўтузіна нейкіх значкоў ці медаляў: ромбік гітлерюгенда, значок сталёвага шлема, медаль за зімоўку ў Расіі. Былі і невядомыя мне, у тым ліку і нейкая прадаўгаватая эмблема-нашыўка з кінжалам і гранатаю ў сярэдзіне дубовага лісця.

— Ві іст ігр Намэ унд Діенстград? — настойліва паўтарыў Шнэйдар. Ананьеў, сцяўшы над пераноссем белыя бровы, пільна сачыў за немцам, чакаючы яго адказу, як той раптам ваўкавата бліснуў вачыма.

— Вэк, юдэ!

Тое зразумелі і без перакладчыка. Грыневіч амаль са спалохам на твары памкнуўся ўстаць на ногі, Піліпенка вылаяўся. Шнэйдар раптам зрабіў рэзкі выпад, і, перш чым мы паспелі што зразумець, галава немца рэзка баўтнулася назад і глуха стукнулася патыліцай аб земляную сцяну. Ананьеў з раптоўнай і не дужа натуральнай весялосцю зарагатаў.

— Адставіць! — на ўвесь бліндаж крыкнуў Грыневіч. — Вы што?

— А што ён!? — у шаленстве выгукнуў Шнэйдар і змоўк. Ад хвалявання ён нічога не мог сказаць і апусціўся на калені. Ананьеў, ужо не смеючыся, аднак з фальшывую жвавасцю паўтарыў.

— Здорава! Ну і здорава, Шнэйдар! Ты не баксёрам быў?

— Я слесарам быў! — са стрыманай лютасцю адказаў Шнэйдар, не адрываючы позірку ад немца. Немец знерухомеў пад сцяной, у цені не бачны быў яго твар, але адчувалася, як ён набычыўся, напяўся, крадком сочачы адтуль за перакладчыкам. Светлыя валасы на яго галаве распаліся надвае і звісалі на вушы. Грыневіч з асуджэннем, якое не зразумець, да каго адносілася, паглядзеў па чарзе на перакладчыка, камандзіра роты і немца.

— Вы што — чапэ захацелі? Ёсць жа загад па арміі наконт палонных!

— Загад! У нас адзін загад. А ў іх другі загад: бый, давы! — нервова загаманіў Піліпенка. — Я б ёму шчэ не так врізав.

Грыневіч асуджальна і строга паглядзеў на старшыну і памалу пачаў усаджвацца на сваё месца. Ананьеў кісла паморшчыўся.

*) Ваша імя і званне? (ням.)

ЛЮДЗІ З КЛУБАЎ І КІЁСКАЎ

У майскія Дні асветы, кніжкі і прэсы сабраліся аднойчы ў новай зале Прэзідыума Ваяводскай рады нарадовай у Беластоку лепшыя працаўнікі прадпрыемства «Рух» з Беластоцкага ваяводства: прадаўцы ў кіёсках, гаспадары ў клубах.

З'ехаліся на дзень для сябе ўрачысты, бо беластоцкі аддзел «Рух» атрымаў за мінулы год першае месца ў краёвым спаборніцтве працы. І ад Кельцаў забраў пераходны сцяг міністра сувязі.

Людзі былі вясёлыя, былі яны героямі. Кожны з іх прычыніўся на сваім пасту працы да першага месца для Беласточчыны. Многія з іх на майскай урачыстасці атрымалі ўзнагароды і дыпломы.

Віцэ-міністр сувязі Марыян Міськевіч сказаў: калі мы разглядалі вынікі спаборніцтва за мінулы год, Беласток аказаўся бесканкурэнцыйным. Ён па праву атрымаў сваё першае месца.

Для перамогі ў спаборніцтве бралі пад увагу прапаганду і продаж газет, кніжак, паштовак, культурна-асветную дзейнасць клубаў, якіх у Беластоцкім ваяводстве ёсць зараз 350, пераважна на вёсках.

У ваяводстве найлепш працуючым паветам аказаўся Граеўскі, які ўжо ў маштабе ваяводства заняў першае месца. Мілым момантам было ўручэнне беластоцкаму аддзелу «Руху» пераходнага сцяга, а таксама ўручэнне 20-ці асобам адзнакі «Перадавік сацыялістычнай працы», прызнанай міністрам сувязі ПНР упершыню.

У радзе адзначаных гэтай адзнакай былі людзі з найглыбейшай беластоцкай правінцыі, многа жанчын-гаспадынь клубаў на вёсцы, якія ўпартай працай заслужылі такога высокага звання.

(вл)

Ветэраны працы ў «Руху» — «дваццацігодкі», атрымалі яны з рук дырэктара Кавэркі ганаровыя дыпломы і пажаданні добрай працы на другія 20 год.

Людзі цешыліся з першага месца беластоцкага аддзела «Руху», у якім частка працы кожнага з іх. А ці ж не радасць быць найлепшым у працы?

А вось ён — пераходны сцяг міністра сувязі, заваяваны Беластокам.

Фота Цаф — Сянько

Сустрэчы з «Нівай»

У Кузаве і ў Альхоўцы

З нагоды святкавання Дзён асветы, кнігі і друку журналісты «Нівы» правялі некалькі сустрэч з чытачамі ў розных мясцовасцях і асяроддзях. Мая першая журналісцкая сустрэча выпала ў Кузаве (Гайнаўскі павет).

У клубе «Руху» сабралася ўвечары 15 мая некалькі дзесяткаў асоб. У сваім выступленні я расказаў аб 15-гадовай дзейнасці БГКТ і рэдакцыі «Нівы». Знайшліся ахвотныя пісаць лісты і быць карэспандэнтамі «Нівы». Пару слоў аб тым, што расказалі мне жыхары Кузавы. Кіраўнічка клуба «Рух» пані Марыя Раманчук паінфармавала аб недастатковым забеспячэнні клуба газіраванымі напіткамі. Наведвальнікі клуба дамагаюцца гэтых напіткаў, а тут, як на злосць, ГС у Кляшчэлях не прывозіць іх амаль месяц часу. Ці ж не зласацца з-за таго, што цяпер у спякотныя дні, ў клубе няма аніводнай бутэлькі аранжады!? Добра, што хаця паветовы аддзел прадпрыемства «Рух» прывёз пару транспарцёрак фруктовых напіткаў. Другі жыхар Кузавы расказаў аб тым, што зараз увечары цёмна на вясковай вуліцы. Ад таго часу, як перагарэлі дроцікі ў электрычных лямпачках на слупах, ніхто не хоча іх выняніць. Жыхары аб гэтай справе далі знаць ГРН у Чарэмсе, але пакуль што няма вынікаў. Старшыня гуртка ЗМВ Марыся Раманчук расказала аб дружнай і працалюбівай кузаўскай моладзі. Размовам не было канца.

Праз два дні пасля сустрэчы я званіў па тэлефоне да намесніка прэзаса ГС у Кляшчэлях тав. Руты ў справе забеспячэння кузаўскага клуба напіткамі. Прэзас абяцаў іх даставіць. У «Газеце Беластоцкай» я напісаў інфармацыю не толькі ў справе напіткаў, але і іншых клопатаў жыхароў Кузавы. Праз пару дзён на адрас рэдакцыі прыйшло пісьмо ад загадчыка клуба Марыі Раманчук. У ім яна між іншым напісала: «...пасля інтэрвенцыі рэдакцыі адразу ў абед я атрымала аранжаду, а на другі дзень прыехалі манцёры і наладзілі вулічнае асвятленне». Далей яна піша, што моладзь напэўна вышле запрашэнне, калі арганізуе ў сябе цікавае мерапрыемства і г.д.

З прадстаўленых фактаў ясна вынікае, і, несумненна, пацвердзяць гэта жыхары Кузавы, што журналісцкая сустрэча ў Кузаве была патрэбнай і карыснай.

Наступная мая журналісцкая сустрэча адбылася 22 мая ў вёсцы Альхоўцы, Гайнаўскага павета. На сустрэчу сабралася ў школе каля 50 асоб. Прысутныя з зацікаўленнем выслухалі маю інфармацыю аб 15-годдзі Беларускага таварыства і «Нівы», аб штодзённых кантактах чытачоў з журналістамі «Нівы» і г.д.

Цікавіла мяне ацэнка нашага беларускага тыднёвіка і яго дадатку для дзяцей «Зоркі» ў альхоўскім асяроддзі. У тым, каб заахвоціць прысутных да выказванняў на гэтую тэму, дапамог мне настаўнік мясцовай школы, мой сардэчны калега Мікалай Варанецкі. Першая ўзяла слова вучаніца II класа Ліля Скепка. Лілі найбольш падабаюцца ў «Зорцы» казкі, вершы, а таксама сцэнічныя творы. У мінулым годзе вучні ставілі пастаноўку паводле сцэнічных твораў «Зоркі». Ніна Мароз (вучаніца VII класа) з зацікаўленнем чытала ў «Ніве» аповесць «Палескія рабінзоны» Я. Маўра. Любіць яна песні і гумар, якія друкуюцца ў «Ніве» на апошняй старонцы. Мікалай Сахарчук (VI кл.) збірае песні з «Нівы». Варта дадаць, што ён з'яўляецца найлепшым спеваком у школе. М. Сахарчук любіць адгаданкі і хацеў бы, каб такія адгаданкі былі і ў «Ніве». Зіна Лукша (вучаніца беларускага ліцэя ў Гайнаўцы) перш за ўсё чытае «Трыбуну чытачоў», артыкулы аб беларускіх пісьменніках і ўсе артыкулы аб Гайнаўшчыне, а таксама, як бадай кожная дзяўчына ў яе гадах, парады «Сэрцайка». Пасля сустрэчы падыйшоў да мяне школьны сторож з Альхоўкі, Казімір Рукас. Прасіў ён мяне пацікавіцца яго справай. ГРН у Нараўцы ўжо 10 месяцаў не плаціць яму сямейнага дадатку на жонку. Сакратарша абяцала яму ўсё «залатвіць», але як дагэтуль засталося толькі на абяцанні. Званіў я двойчы ў ГРН у Нараўцы. Прыемна было мне пачуць такую вестку, што ў гэтым месяцы Казімір Рукас атрымае дадатак на жонку, а таксама выплачаны будзе яму дадатак гэты за мінулыя месяцы.

Янка Цялушэцкі

ЛОК і грамадскія чыны

Як паінфармаваў сакратар Павятовага праўлення ЛОК (Ліга абароны краіны) Міхась Курыловіч, арганізацыя ЛОК-у ў Беластоцкім павеце налічвае зараз 13.671 член (у тым ліку 2780 жанчын і дзяўчат), згуртаваных у 187 звеннях, і 3 клубы афіцэраў запасу. ЛОК кіруе працай трох секцый сувязі, шасці груп мадэльшчыкаў, чатырох секцый матацыклістаў і 56 школьных гурткоў. Галоўнымі напрамкамі дзейнасці ЛОК з'яўляюцца перш за ўсё такія напрамкі, як абаронная і спартыўная падрыхтоўка, зімнія вальтэраўскія і летнія касцюшкоўскія спаборніцтвы, масавыя спаборніцтвы па стральбе, курсы на права вадзіць матацыкл, арганізаванне сустрэч з юнакамі, якія ідуць служыць у армію і г.д. У 1970 годзе курсы па абароннай падрыхтоўцы прайшло 2630 асоб, у вальтэроўскіх і касцюшкоўскіх спаборніцтвах, а таксама ў спаборніцтвах па стральбе ўдзельнічала 6830 асоб, у тым адзнакі МОСО здабыло 893 асобы. ЛОК у Беластоцкім павеце разбудоўвае секцыі сувязі. Зараз дзейнічае клуб сувязістаў ЛОК у Беластоку, а таксама секцыі ў Рагуўку, Сахонях і ў Супраслі. Апрача таго ЛОК арганізуе лекцыі на тэмы гісторыі Людовага польскага войска і дзейнасці ЛОК.

Члены ЛОК-у гэта перш-найперш актыўныя ўдзельнікі грамадскіх чынаў. Рэалізуюць яны грамадскія чыны пры пабудове дарог, мастоў, стрэльбішчаў і г.д. На працягу двух апошніх гадоў рэалізавалі іх на агульную суму 1500 тысяч злотых. І так, члены ЛОК з Васількова пабудавалі грамадскім чынам спартыўнае стрэльбішча і прыстань для байдарак, а члены ЛОК з Чорнай Беластоцкай — спартыўнае стрэльбішча.

Найбольш актуальнымі і ахвярнымі дзеячамі ЛОК у Беластоцкім павеце з'яўляюцца: Рышард Брысевіч — прэзас гарадскога праўлення ЛОК у Васількове, Юзэф Штомбэр — прэзас гарадскога праўлення ЛОК у Чорнай Беластоцкай, Зыгмунт Бачкаўскі — прэзас грамадскага праўлення ЛОК у Тыкаціне, Вальдэмар Зембіцкі — прэзас гарадскога праўлення ЛОК у Харошчы і іншыя.

Нядаўна адбыўся X павятовы з'езд ЛОК у Беластоку, на якім найбольш заслужаным актывістам ЛОК уручаны залатыя, сярэбраныя і бронзавыя значкі «Заслужаны дзеяч ЛОК». Залатыя значкі атрымалі: маёр Эдвард Хрубчынскі, капітан Ян Дзенісюк і Юзэф Вайтулеўскі — дырэктар ліцэя выяўленчага мастацтва ў Супраслі, сярэбраныя адзнакі атрымала 4 асобы і бронзавыя — 11 асоб.

Янка Цялушэцкі

НА ВЯСКОВЫХ СХОДАХ

Вясковыя сходы адбываюцца пад старшынствам солтысаў. Яны заўсёды адкрытыя. На іх прыходзяць мужчыны, жанчыны і моладзь. Склікаюцца яны тады, калі трэба праінфармаваць сялян аб пастановах улад, або вырашыць тую ці іншую справу, важную для вёскі. А справы бываюць вялікія і малыя, але заўсёды істотныя для гаспадароў. А вось некаторыя з гэтых спраў у вёсках Бельскага павета.

Мякішы. Кожны гаспадар гадуе па 30—40 штук гусей. Кантрактуюць іх і маюць з гэтага добрыя даходы. Некаторыя гаспадары не трымаюць гусей у сваіх сядзібах. Гусі выходзяць на палі і нішчаць пасевы. На сходзе 7 красавіка прынята была пастанова аб пакаранні тых гаспадароў, гусі якіх далей будуць нішчыць пасевы.

На гэтым жа сходзе была закранута яшчэ адна важная справа для вёскі. Не ўсе гаспадары згодна з чаргою пасвілі авечкі і не было яснасці, хто колькі павінен пасвіць. Была прынята пастанова, што ад кожных двух авечак належыцца пасвіць адзін дзень. Калі хто мае 10 авечак, павінен пасвіць згодна з чаргою 5 дзён.

Пілікі. Ноччу ў вёсках ёсць вартаўнікі. У Піліпках некаторыя гаспадары не хадзілі на варту. На сходзе ў сакавіку была прынята пастанова, што па чарзе вартуюць усе гаспадары. Вартуюць людзі, якім споўнілася 18 год, і не старэйшыя 60 год.

Локніца. Крамар адкрываў краму тады, калі яму падабалася. У краме адбывалася п'янства. У лютым бягучага года жанчыны на сходзе дамагаліся змяніць крамара і ўстанавіць адпаведныя для сялян гадзіны працы крамы. Крытыка гэта была разгледжана ўдзельнікамі сходу, якія пастанавілі прымусіць крамара да парадку. (мх)

Прышлі машыны ў вёску.

Фота Цаф — Сянько

ТРЫБУНА чытачоў

ЛІКВІДАЦЫЯ АВЕЧКАГАДОЎЛІ

Сельскагаспадарчы гурток Дубічы Царкоўныя і міжгуртковая машынная база Сакі чатыры гады вялі авечкагадоўлю: 185 штук. Узровень гэтай гадоўлі быў аднак незадавальняючы. Не было адпаведнай пашы. Вясною авечкі выходзілі з аўчарні на пашу ў лепшым стане, чым вярталіся восенню з пашы ў аўчарню. Паша была падмоклая. З-увагі на далёкае размяшчэнне, летам давоз корму быў цяжкі і нерэнтабельны. Таму сельгасгурток прыняў пастанову ліквідаваць стада. Мінулай зімою частка авечак была прададзена сялянам, а рэшта дастаўлена на пункт скупу ГС.

Віталіс Назарук

НОВАЯ ВОЛЯ — ДА РАБОТЫ!

21.I.1971 г. на вясковым сходзе ў Новай Волі было прынята абавязацельства пабудаваць супрацьпажарную стражніцу. Аднак гэта абавязацельства ажыццяўляецца вельмі марудна і існуе пагроза, што будова не будзе закончана ў гэтым годзе. Не цікавяцца ёю ні жыхары, ні камітэт будовы. Была дэкларавана дапамога ў нефаховай працы і мясцовымі матэрыяламі (жвір, пясок), аднак выканаўца яе не атрымаў. За нефаховыя працы ОСП заплаціла ўжо 10 000 зл.

Шматразовыя захады і абмяркоўванне справы з/праўленнем ОСП, камітэтам будовы, на сходзе ПОП і ў прэзідыуме ГРН не далі ніякіх вынікаў.

Павятовая каманда рабіла і робіць усё, каб паскорыць заканчэнне будовы стражніцы, але, з увагі на поўную абыякавасць мясцовага грамадства і актыву, эфекты вельмі слабыя.

Яшчэ раз заклікаем сур'ёзна падыйсці да прынятага абавязацельства і прыкласці намаганні, каб будову ўрэшце скончыць.

Ежы Ніткевіч,
павятовы камендант пажарных стражаў

СТАРАКОРНІНСКІ ЛьЗС

У вёсцы Стары Корнін (Гайнаўскі павет) шмат моладзі. Многія юнакі належаць да гуртка ЛьЗС, які існуе ўжо 6 год. У вёсцы не было спартыўнай пляцоўкі, дзе можна было б пагуляць у мяч. Дзякуючы членам ЛьЗС пабудавана тут спартыўная пляцоўка.

Старакорнінскія ЛьЗС-аўцы дагэтуль гуляюць у трох секцыях: футболу, баскетболу і валейболу.

У гэтым годзе ГРН у Старым Корніне прызначыла суму 2000 зл. на куплю спартыўнага ўбрання і прыладаў. За гэта вялікую падзяку складаюць члены старакорнінскага ЛьЗС старшыні і сакратару ГРН у Старым Корніне.

Варта яшчэ падкрэсліць добрую працу Зоціка Казімірука, Янкі Петручука, Мікалая Гаўрылюка, Жэніка Ручая, Янкі Шпілька, Грышы і Алёшы Тамашукоў і Колі Куптэля, якія служаць прыкладам у працы арганізацыі ЛьЗС.

В. С.

судных усіх тых «спецыялістаў», якія патрэбны былі імперыялістам для арганізацыі новых шпіёнскіх палётаў над СССР.

Гісторыя паўтараецца. У сталіцы ФРГ створан новы генеральны штаб, а ў яго спісках мільгаюць старыя прозвішчы. У Кёльне ўжо створан новы цэнтр паветранага шпіянажу — «фатаграфічнае ўпраўленне штаба».

А Заходні Берлін зараз — цэнтр радыёлакацыйнага шпіянажу і электронных дыверсій. Не так даўно акупацыйныя войскі пабудавалі ў раёне аэрадромаў Тэмпельгоф, Тэгель і Гатоў магутныя радыёлакацыйныя станцыі. Вялікі радыюс іх дзеяння дазваляе імперыялістычным разведкам шпіёніць у паветранай прасторы ГДР.

Гэтае «радыёэлектроннае ўварванне» імперыялістаў носіць не толькі пасіўны характар назірання: прымяненне памехастваравючай электроннай апаратуры амерыканскай прадукцыі перашкаджае нармальнай працы радыёстанцый цывільнай авіяцыі ГДР, радыёмаякоў і нават шырокавяшчальных станцый.

(Па кнізе Карла Гейнца Эйермана «Паветраны шпіянаж»)

ЖАНЧЫНЫ НАПЕРАДЗЕ

У вёсцы Тафілаўцы (Гайнаўскі павет) нямала моладзі, але яна амаль «спіць». Не відаць тут, каб яна актывізавалася і згуртоўвалася. Не чуваць аб нейкіх гуртках, якія б дзейнічалі і павышалі ўзровень культуры сярод маладшых.

Жанчыны лепш арганізаваныя. Некалькі добрых гадоў існуе тут Ліга жанчын, якую ўзначальвае Марыя Пень. Яна таксама многа сілы ўлажыла пры будове вуліцы грамадскім чынам і пры іншых грамадскіх мерапрыемствах.

Моладзь, бярыце прыклад з жанчын!

В. Б.

Сардэчныя ТАЙНЫ

Дарагое Сэрцайка!

Мне 15 год, а маёй сяброўцы Алі 17. Аля сябравала з хлопцам з суседняй вёскі. Але два месяцы таму назад яны пасправаліся і перасталі сустракацца. Ваня вельмі прыстойны хлапец. Мне захацелася з ім пазнаёміцца бліжэй. Аднойчы мы з сяброўкай Нінай паехалі ў Ваніну вёску на забаву і там я бліжэй пазнаёмілася з Ванем. З ім быў яшчэ другі хлапец, Жэнік, але мне лепш падабаўся Ваня. Але як мне потым сказаў Жэнік, я Вані не спадабалася. Калі мы ад'язджалі дамоў, хлопцы правялі нас далёка амаль да паўдарогі. Ад гэтага часу я не магу забыць пра Ваню, ён мне заўсёды сніцца. Толькі не ведаю, якім спосабам звярнуць увагу Вані на мяне, проста, як спадабацца. Аля вучыцца ў горадзе і не раз ужо гаварыла мне, каб я пакінула думаць аб Вані, а ўзялася за навуку, бо хутка экзамен (я таксама вучуся). Гаварыла мне, што яна не мае ніякіх прэтэнзій да мяне, што я пакахала Ваню, які быў да нядаўна «яе хлопцам», што іменна таму яна перастала сябраваць з Ванем, бо трэба вучыцца, а на каханне яшчэ будзе час.

Аднак я гатова ўсё пасвяціць, каб толькі быць з Ванем. Парай мне, Сэрцайка, як гэта зрабіць.

Зося з Гайнаўшчыны

Зося! Сяброўка твая мае рацыю — трэба ўзяцца за кніжку, а на каханне будзе яшчэ час. Зрэшты, які ж хлапец захоча ажаніцца з дзяўчынай, якая не навучылася ніякай прафесіі. І на гаспадарцы ж цяпер трэба вучыцца, каб добра яе весці, каб мець добрыя даходы. А ты маеш толькі 15 год, канчаеш пачатковую школу і не думаеш аб будучыні, а аб хлопцу, і то яшчэ аб хлопцу, якому ты не спадабалася. А калі не спадабалася — дык на гэта лякарства няма. Раю табе, Зося, паслухаць рады тваёй сяброўкі і перастаць думаць аб Вані.

Жадаю добрых вынікаў у навуцы

Сэрцайка

ГРЭДАЛІ — УДАНЫ КОНКУРС

У канцы красавіка ў бібліятэцы ў Грэдалях адбыліся элімінацыі ў конкурсе для школьнай моладзі пад загалоўкам «Выбіраем свайго героя». Прыняло ўдзел 24 асобы. Дзеці былі вельмі добра падрыхтаваны. Кожнае з іх старалася даказаць, што выбраны ім герой найлепшы.

У грамадскай працы ў перыяд падрыхтоўкі да элімінацый памагалі кіраўніку тутэйшай бібліятэкі вучаніцы беларускага ліцэя з Бельска, пражываючыя ў Грыгораўцах-станцыі. Вось іх прозвішчы: Галіна Бурыла, Тамара Пракапюк і Антаніна Семянюк, з Грэдалёў — Анна Амельянюк, Надзя Ігнацюк, Валя Барташук, Раіса Кабрыміц, Галіна Брэнка і Анна Ігнацюк. У арганізацыі конкурсу памаглі таксама гарцэры Мікалай Мартынюк і Аляксей Андрэюк.

Сельскагаспадарчы гурток у Грэдалях прызначыў узнагароды на суму 390 зл.

Вельмі ўдаўся конкурс у пачатковай школе ў Малінніках. Дзеці выканалі тут 25 альбомаў. Кіраўнік школы выстараўся ўзнагароды для найлепшых, былі яны ўручаны на пачатку Дзён асветы, кніжкі і прэсы.

Падзяка сардэчная ад бібліятэкі належыцца бацькам, якія не адцягвалі сваіх дзяцей ад удзелу ў конкурсе, а самі заняліся працай тут вельмі папулярнай — ткацтвам мат. Таму, зрэшты, добра і цікава выйшаў наш конкурс.

(оп)

У БЕЛЬСКІМ АДДЗЕЛЕ

У маі гэтага года ў Бельскім павеце ездзілі ў гурткі прадстаўнікі ГП і бельскага аддзела БГКТ. Сустрэчы з насельніцтвам адбыліся ў Галадах, Агародніках, Пасынках, Лохніцы, Трашчотках, Піліпках і Катлах. Хаця гэта быў час рабочы, людзі прыходзілі на сход. Пыталіся, хацелі пачуць аб працы БГКТ, а пераважна іх веды аб БГКТ абмяжоўваюцца толькі працай гуртка. У кожнай вёсцы выявілі істотныя праблемы. Перш за ўсё сяляне патрабавалі часцейшых кантактаў з прадстаўнікамі ГП і павета, з мэтай бліжэйшага і грунтоўнага знаёмства з працай і мэтамі таварыства. Усюды адчуваецца недахоп такіх культурных мерапрыемстваў, як фільмы, эстрада. Былі просьбы, каб гурткі наведалі беларускія паэты. Напрыклад, у Агародніках, Піліпках. Былі і іншыя пытанні. У Пасынках моладзь з гуртка БГКТ зацікавілася, ці не можна было б пасылаць на вёскі лектара, які б пазнаёміў насельніцтва з гістарычным мінулым беларусаў на Беласточчыне. У час сустрэч з насельніцтвам у рады БГКТ уступіла 50 асоб, у тым ліку 7 гаспадароў, 4 працаўнікі ўстаноў і 37 вучняў. Рэарганізаваўся гурток у Катлах, старшынёй выбраны — М. Палікатус, і ў Трашчотках — старшынёй з'яўляецца М. Дэм'янюк. Апошні з'яўляецца тыпова школьным. Гэта першы такога роду гурток у павеце. Прадстаўнікі таварыства сустрэліся з ветлівасцю як асяроддзя, так і кіраўнікоў школ, якія дазволілі правесці сходы ў школьных памяшканнях — за што ім вялікае дзякуй. Асобную падзяку складаем гаспадыні з Трашчоткаў, у хаце якой адбыўся сход, за яе ветлівасць і гасціннасць.

Вераніка Леанюк

Новая Гайнаўка. *Фота: Я. Цялушэцкі*

ВЁСКА ЯЛЁНКА

Вёска Ялёнка Гайнаўскага павета невялікая. Зямля тут пясчаная, 5—6 клас. Аднак тутэйшыя сяляне не здаюцца гэтым няласкавым прыродным умовам. У грамадзе Дубічы Царкоўныя яны амаль перадавыя па куплі мінеральных угнаенняў. А гэта ўжо нешта значыць.

У гэтай вёсцы дабіліся вялікага ўдою малака. Сяляне здаюць яго ў сваю малачарню і, вядома, маюць за гэта добрыя грошы.

Вёска добра адбудавана, задбаныя панадворкі. Вядома, як у кожнай вёсцы, ёсць і тут свае недахопы, а перш за ўсё — брак школы. Праўда, яна тут існавала, але з-за недахопу дзяцей у школьным узросце мясцовая школа была закрыта, і трэба хадзіць вучыцца ў суседнюю вёску Грабавец. Таксама і моладзь тут не надта актыўная: няма маладзёжных арганізацый, гурткоў. Хоць мо яны і ёсць на паперы, але іх дзейнасці не відаць. А шкада.

В. Б.

На рэчцы. *Фота: Я. Цялушэцкі*

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Aleksander Newski" (radz.), 15—16. „Smog" (angl.), 17—18. „Pogromca zwierząt" (rumuński), 19—20.

Нараўка

„Dziura w ziemi" (polski), „Nie wspominać o przyczynie śmierci" (jugosł.), 16—20.

Нарва

„Białe słońce pustyni" (radz.), „Foto Haber" (węgierski), 16—20.

Чыжы

„Popierajcie swego szeryfa" (USA), „Życie, miłość i śmierć" (franc.), 16—20.

Дубічы Царкоўныя

„Banda Asa Kier" (radz.), „Mąż swojej żony" (polski), 16—20.

Арэшкава

„Lecą żurawie" (radz.), „Pokój przychodzącemu na świat" (angl.), 19—20.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Орля

„Dżamila" (radz.), „Gang Olsena" (duński), 16—20.

Райск

„Nie smuć się" (radz.), „Co wieczór o 11-ej" (radz.), 16—20.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Cisza! Na sali operacja" (radz.), 15—16. „Effi Briest" (NRD), 17—18. „Mały" (polski), 19—20.

Янаў

„100 karabinów" (USA), 16—20.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Lenin — fakty i wspomnienia" (radz.), 15—16. „Wątła nić" (USA), 17—18. „Abel twój brat" (polski), 19—20.

Мельнік

„W poszukiwaniu wczorajszej miłości" (węgierski), 15—16. „Ściana czarownic" (polski), 17—18. „Faraon" (polski), 19—20.

Мілейчыцы

„Poranki młodości" (rumuński), 15—16. „Napad stulecia" (angl.), 17—18. „Pejzaż bohaterów" (polski), 19—20.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Miraż" (USA), „Pułapka" radziecki), 16—20.

Новы Двор

„Nikt nie rodzi się żołnierzem" (radz.), „Siódmy rok miłości" (NRD), 16—20.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 7216 E-3

ПАТОП У РЭДУТАХ

Рэдуты. Бельскі павет. Вядома, што значыць для пажарнікаў добрая дарога: хутчэй можна даехаць да пажару. А перад тутэйшай рамізай быў дрэнны брук. Прышло рашэнне: разабраць дрэнны брук і ўлажыць новы — добры. Выканаць заданне было даручана Бельскаму дарожнаму аддзелу, які мінулай восенню і прыступіў да дзеяння: разабраў брук. План прадбачаў заканчэнне работ да зімы. Відаць, у ім не было аднак удакладнена да якой зімы, бо бельскія дарожнікі забылі пра Рэдуты. А тут людзі і машыны топяцца ў балоце, якое ўзнікла на месцы разабранага пяцідзесяціметровага адрэзка дарогі.

Нейк завітаў сюды сам начальнік дарожнікаў і з разгону ўскочыў на пакінутую дзялянку дзейнасці свайго аддзела. Колы начальнікавай машыны забуксавалі, і яна плаўна спынілася пасярод найбольшай лужыны. Адчыніў начальнік акно сваёй машыны і кіўнуў на людзей, што гапіліся на сухім месцы. Рэдутаўцы — народ спагадлівы: ухнулі і машына з шчаслівым начальнікам, выбраўшыся з балотнай пасткі, пакаціла ў сіною даль.

Пазнаўшы, каго выцягнулі, вяскоўцы цешыліся: цяпер дарога хутка адбудуецца.

Аднак надалей на ёй старгнуць людзі і машыны. Рэдутаўцы пачалі нават шкадаваць, што выцягнулі дарожнага начальніка: хай сядзеў бы, мо тады падумаў бы аб рамонце.

Пра воўка памоўка. Днямі гэты начальнік зноў з'явіўся ў вёсцы. І зноў, як за першым разам, яго машына забуксавала перад рамізай. І, як за першым разам, начальнік адкрыў акно машыны. Толькі цяпер ён не клікаў кіраўніцкім пальцам, а бадзёра гукнуў:

— Людзі, ухнем!

Але тыя зрабілі выгляд, што не разумеюць, у чым справа. Тады ён ім тлумачыць:

— Сябры, пamaжыце!

Тая ж самая рэакцыя. Бачыць начальнік — справа дрэнь, яшчэ больш мяняе тон:

— Браткі, выручайце!

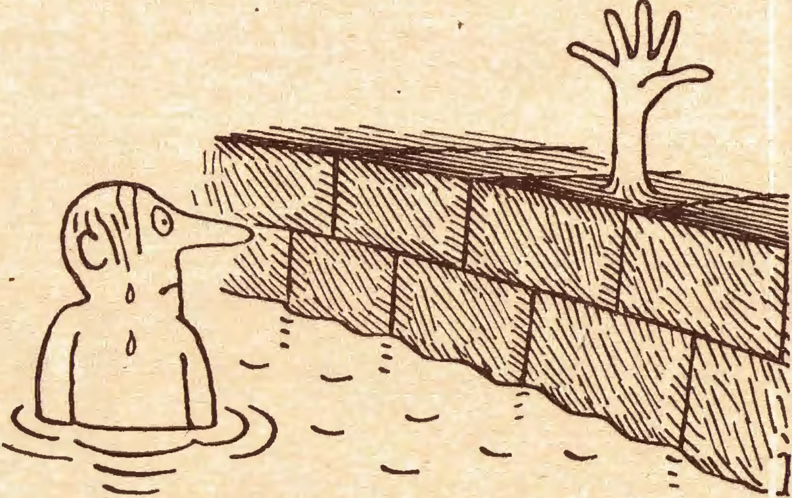
І гэты заклік не дзейнічае. Вылез, бядак, з машыны і паўдня таптаў лякеркамі густую жыжу, пакуль машына трапіла на цвёрды грунт.

Глядзелі вяскоўцы, як топча балота дарожны начальнік, і цешыліся: не можа быць, каб цяпер ён не накіраваў сюды сваіх работнікаў. А ў гэты час у начальніка былі зусім іншыя думкі: ён прымаў рашэнне абмінаць у будучыні Рэдуты.

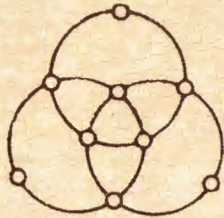

Цып, цып, цып...

НІЎКА

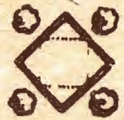
Талаваломка

На трох перасечаных кругах ёсць дзевяць маленькіх кружочкаў. У гэтыя кружочкі паспрабуйце ўпісаць дзевяць лічбаў ад 1 да 9 ў такім парадку, каб сума лічбаў у пяці кружочках на кожным вялікім крузе раўнялася 25.

*

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

ВЕЛЬМІ ПРЫЕМНА

Малады чалавек увахodзіць у трамвай, старанна жуючы гумку. Побач з ім сядзіць мілая старая жанчына, яна ўсміхаецца, а праз дзесяць мінут гаворыць юнаку:

— Ведаеце, гэта вельмі прыемна, што вы так доўга са мной размаўляеце, але, на жаль, я глухая...

ЧАМУ

— Мама, чаму Саламон быў самым мудрым чалавекам на свеце?

— Таму што ў яго было многа жонак, якія давалі яму добрыя парады.

АПРАЎДАЎСЯ

— Чаму вы чытаеце газету на маёй лекцыі?

— Прабачце, але больш цікавага нічога не трапілася.

ВЫТЛУМАЧЫЎ

— Чаму так многа п'еш?

— Месцаў у гасцініцы няма, з цвярозых у выцвярэзнік не бяруць.

ДЗІВА ШТО

Ідзе жанчына з вялікаю торбаю за плячыма. Сустракае яе знаёмая і пытае:

— Куды ты сабралася?

— Цяжка мне. Іду да знахаркі.

Праз нейкі час яны зноў сустрэліся.

— Вось пабыла ў знахаркі — і адразу лягчэй стала, — кажа жанчына.

— Дзіва што! — адказвае знаёмая. — Торба ж твая зусім парожняю стала.

Калі словы з думкамі не ў згодзе.

— Папрасіла яго паставіць новыя вароты, а ў яго адзін футбол у галаве.

У СУДЗЕ

Суддзя: — Абвінавачаны, што вы можаце сказаць у сваё апраўданне?

Абвінавачаны: — Я прашу прыняць пад увагу яшчэ маладосць майго абаронцы, які толькі што выступаў...

ЦУДОЎНА

Грамадзянін прыходзіць у хімчыстку і з абурэннем гаворыць загадчыку:

—Вось, палюбуйцеся, калі ласка, на вашу работу!

— Не разумею, на што вы скардзіцеся, — здзіўляецца загадчык. — Дасканалыя шорты, цудоўная работа, ніводнае плямачкі.

— Выбачайце, але я здаў у чыстку нагавіцы.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Уладзіміра Зідарука з вёскі Кузава, Гайнаўскага павета, змяшчаем песню:

ЧЕРЕМШИНА

Знов зозулі чути голос в лісі,
Ластівки гніздечко звили в стрісі,
А вівчар жене отару плаєм,
Тьохнув пісню соловей за гаєм.

Приспів:

Всюди буйно квітне черемшина,
Мов до шлюбу вбралася калина,
Вівчара в садочку,
В тихому куточку,
Жде дівчина, жде.

Йшла вона в садок повз осокори,
Задивилась на високі гори,
Де з беріз спадають чисті роси,
Цвіт калини приколола в коси.

Приспів.

Вже за обрій сонечко сідає,
З полонини їй вівчар співає:
«Я прийду до тебе, як отару
З водопою зажену в кошару».

Приспів.

Ось і вічір, вівці біля броду
З Черемошу п'ють холодну воду.
У садочку вівчара стрічає
Дівчинонька, що його кохає.

Приспів.

САЛАВЕЙ і ВЕРАБЕЙ

БАЙКА

У лес ніколі верабей
Не залятае —
Стыхія ў лесе для яго не тая,
А салавей,
Бывае,
На вішаньку ў садку сядае
І там да самай раніцы спявае.
Вось так яно й на гэты раз было.
Распеўся салавей на вішні —
На ўсё сяло.
Спяваў старанна, ўвішна.
Нарэшце сонейка ўзышло,
Памалу днее.
Сініца слухае салоўку й млее.
І нават уздыхнуў зайздросна шпак:
«Чаму і мне спяваць не дадзена вось так?»
«Ага! А вось чырыкаць ён не ўмее!
А кажуць, што няма яму цаны», —
Азваўся верабей з рабіны.
На гэты выбрык вераб'іны
Даў шпак адказ: «Дурны ты, верабей, дурны.
Чырыкаць салаўю! І гэта ты сур'ёзна?
Навошта? Ён спявацъ умее віртуозна!
Ты гэта можаш зразумець?»

Душа у вераб'я такая:
Заўсёды іншых папракае,
Што ў іх няма таго, чаго й не варта мець.

Уладзімір Корбан

ПАШКАДАВАЎ

Адзін чалавек згубіў кашалёк і доўга змяшчаў аб'явы ў розных газетах, спадзеючыся, што нехта яго верне. Праз нейкі час ён атрымаў ліст: «Ваш кашалёк з грашыма знойдзены. Лічу сваім абавязкам паведаміць вам пра гэта, каб засцерагчы вас ад лішніх трат на аб'явы».

НАЙЛЕПШЫЯ ДНІ

— Найлепшыя дні майго жыцця звязаны з морам, — кажа адзін чалавек.

— Дык ты ж ніколі там не быў...

— Але ж кожны год там бывае мая жонка...

СКУПЫ

— З'есці яйка? Шкада. З яго вылупіцца кураня. З'есці кураня? Шкада. З яго вырасце курыца. З'есці курыцу? Шкада. Яна знясе яйка. З'есці яйка? Шкада, — і г.д. Так і памёр з голаду.

СЛУЖАЧЫ

Служачы — прыбіральшчыцы:

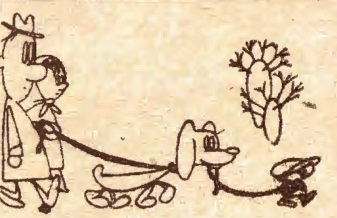
— Дзе пыл са стала? У мяне там былі запісаны важныя тэлефоны.

НАВОШТА

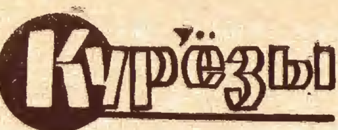
Маці — падрастаючай дачцы:

— Пі больш малака, і ў цябе заўсёды будзе прыгожы колер твару.

— Навошта мне штучныя сродкі? У мяне ёсць пудра і памада.

Без слоў.

ТЫТУЛ ЗА ГРОШЫ

Чаго толькі не прадаецца за грошы ў свеце так званага «свабоднага прадпрымальніцтва»: ад галасоў выбаршчыкаў да горных вяршынь. Напрыклад, аўстрыйская горная вяршыня Хохкёніг належыць сям'і заходнегерманскіх гарматных каралёў — Крупаў. А нядаўна на рынак паступіў новы «тавар». 66-гадовы граф Густаў Ауэрспер заявіў: «Калі сёння вы заплоціце мне чвэртку мільёна шылінгаў, я ўсыналю вас, і вы таксама будзеце графам».

МАЙКА ЧЭМПІЁНА

У бразільскіх газетах прамільгнула аб'ява аб тым, што пальцыя шукае нейкага сеньёра, які выдае сябе за славутага футбаліста Пеле. Аказваецца «двайнік» Пеле, спекулюючы на яго славе, прадаваў сустрэчнаму развязку майку, у якой нібыта любімец бразільскіх балельшчыкаў выступаў у фінальным матчы сусветнага чэмпіяната. Прадпрымальны махляр прадаў 25 такіх маек і выручыў за іх каля 10 тысяч крузо.

УСМЕШКА ПА ТЭЛЕФОНЕ

На століках у рэдакцыі газеты «Уніон» (Сан-Дзіега) перад сакратаркамі, якія прымаюць аб'явы па тэлефоне, стаяць вялікія люстэркі. «Голас жанчыны робіцца больш ветлівы, калі яна ўсміхаецца», — сцвярджае выдавец газеты. У 99 выпадках са 100 люстэрка выклікае ў жанчыны ўсмешку.

Калі хочаш мець курапят, дазволь курыцы кудахтаць.